

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

15 iulie 2021 *

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Regim disciplinar aplicabil judecătorilor – Stat de drept – Independența judecătorilor – Protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Abateri disciplinare ca urmare a conținutului unor hotărâri judecătorești – Instanțe disciplinare independente instituite prin lege – Respectarea termenului rezonabil și a dreptului la apărare în cadrul procedurilor disciplinare – Articolul 267 TFUE – Limitarea dreptului și a obligației instanțelor naționale de a sesiza Curtea cu cereri de decizie preliminară”

În cauza C-791/19,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 25 octombrie 2019,

Comisia Europeană, reprezentată inițial de K. Banks, S. L. Kaléda și H. Krämer, ulterior de K. Banks, S. L. Kaléda și P. J. O. Van Nuffel, în calitate de agenți,

reclamantă,

susținută de:

Regatul Belgiei, reprezentat de C. Pochet, M. Jacobs și L. Van den Broeck, în calitate de agenți,

Regatul Danemarcei, reprezentat inițial de M. Wolff, M. Jespersen și J. Nymann-Lindegren, ulterior de M. Wolff și J. Nymann-Lindegren, în calitate de agenți,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de M. K. Bulterman și J. Langer, în calitate de agenți,

Republica Finlanda, reprezentată de M. Pere și H. Leppo, în calitate de agenți,

Regatul Suediei, reprezentat de C. Meyer-Seitz, H. Shev, A. Falk, J. Lundberg și H. Eklinder, în calitate de agenți,

interveniente,

împotriva

* Limba de procedură: polona.

Republicii Polone, reprezentată de B. Majczyna, D. Kupczak, S. Żyrek, A. Dalkowska și A. Gołaszewska, în calitate de agenți,

pârâtă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședintă, domnul A. Arabadjiev, doamna A. Prechal (raportoare), domnii M. Vilaras, M. Ilešič, A. Kumin și N. Wahl, președinți de camere, domnul T. von Danwitz, doamnele C. Toader și K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos și N. Jääskinen, doamna I. Ziemele și domnul J. Passer, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul M. Aleksejev, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 decembrie 2020,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 mai 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin cererea sa introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că,
 - prin faptul că a permis ca conținutul hotărârilor judecătorești să poată fi calificat drept abatere disciplinară în ceea ce îi privește pe judecătorii instanțelor de drept comun [articolul 107 alineatul 1 din ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Legea privind organizarea instanțelor de drept comun) din 27 iulie 2001 (Dz. U. nr. 98, poziția 1070), în versiunea rezultată în urma modificărilor succesive publicate în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (pozițiile 52, 55, 60, 125, 1469 și 1495) (denumită în continuare „Legea privind instanțele de drept comun”), și articolul 97 alineatele 1 și 3 din ustawa o Sądzie Najwyższym (Legea privind Curtea Supremă) din 8 decembrie 2017 (Dz. U. din 2018, poziția 5), în versiunea sa consolidată, astfel cum a fost publicată în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (poziția 825) (denumită în continuare „noua Lege privind Curtea Supremă”)];
 - prin faptul că nu a garantat independența și imparțialitatea Izba Dyscyplinarna (Camera disciplinară) din cadrul Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) (denumită în continuare „Camera disciplinară”), care este competentă să controleze deciziile pronunțate în procedurile disciplinare împotriva judecătorilor [articolul 3 punctul 5, articolul 27 și articolul 73 alineatul 1 din Legea privind Curtea Supremă coroborate cu articolul 9a din ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (Legea privind Consiliul Național al Magistraturii) din 12 mai 2011 (Dz. U. nr. 126, poziția 714), astfel cum a fost modificată prin ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Legea de modificare a Legii privind Consiliul Național al Magistraturii și a altor legi) din 8 decembrie 2017 (Dz. U. din 2018, poziția 3) (denumită în continuare „Legea privind KRS”)];

- prin faptul că a conferit președintelui Camerei disciplinare puterea discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă în primul grad de jurisdicție în cauzele referitoare la judecătoria instanțelor de drept comun (articolul 110 alineatul 3 și articolul 114 alineatul 7 din Legea privind instanțele de drept comun) și, în consecință, nu a garantat examinarea cauzelor disciplinare de către o instanță „instituită prin lege” și
- prin faptul că a conferit ministrului justiției competența de a numi un agent disciplinar al ministrului justiției (articolul 112b din Legea privind instanțele de drept comun) și, în consecință, nu a garantat examinarea cauzelor disciplinare împotriva judecătorilor instanțelor de drept comun într-un termen rezonabil, precum și prin faptul că a prevăzut că actele legate de desemnarea unui apărător și de asumarea apărării de către acesta nu au un efect suspensiv asupra desfășurării procedurii disciplinare (articolul 113a din această lege) și că instanța disciplinară desfășoară procedura chiar și în cazul unei absențe justificate a judecătorului care face obiectul procedurii, informat, sau a apărătorului său (articolul 115a alineatul 3 din legea menționată) și, în consecință, nu a asigurat dreptul la apărare al judecătorilor instanțelor de drept comun care fac obiectul procedurii,

Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE

și că,

prin faptul că a permis ca dreptul instanțelor de a sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu cereri de decizie preliminară să fie limitat de posibilitatea inițierii unei proceduri disciplinare, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Tratatul UE și FUE

- 2 Articolul 2 TUE are următorul conținut:

„Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.”

- 3 Articolul 19 alineatul (1) TUE prevede:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.”

4 În conformitate cu articolul 267 TFUE:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la:

(a) interpretarea tratatelor;

(b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii;

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să ceară Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea.

[...]”

Carta

5 Titlul VI din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), intitulat „Justiția”, cuprinde în special articolul 47, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, care are următorul cuprins:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. [...]

[...]”

Dreptul polonez

Constituția

6 În temeiul articolului 179 din Constituție, Președintele Republicii Polone (denumit în continuare „președintele Republicii”) îi numește pe judecători, la propunerea Krajowa Rada Sądownictwa (Consiliul Național al Magistraturii, Polonia) (denumit în continuare „KRS”), pentru o durată nedeterminată.

7 Articolul 187 din Constituție prevede:

„1. [KRS] este alcătuit din:

- 1) prim-președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], ministrul justiției, președintele [Naczelny Sąd Administracyjny (Curtea Supremă Administrativă)] și o persoană desemnată de președintele Republicii,
- 2) 15 membri aleși dintre judecătorii [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], ai instanțelor de drept comun, ai instanțelor administrative și ai instanțelor militare,
- 3) 4 membri aleși de [Sejm (Seim, Polonia)] din rândul deputaților și 2 membri aleși de Senat din rândul senatorilor.

[...]

3. Mandatul membrilor aleși [ai KRS] este de patru ani.

4. Structura organizatorică, domeniul de activitate și procedurile de lucru [ale KRS], precum și modul de alegere a membrilor săi se stabilesc prin lege.”

Noua Lege privind Curtea Supremă

8 Noua Lege privind Curtea Supremă, în versiunea sa inițială, a intrat în vigoare la 3 aprilie 2018. Aceasta a instituit, în cadrul Sądu Najwyższego (Curtea Supremă), două camere noi, și anume, pe de o parte, Camera disciplinară, prevăzută la articolul 3 punctul 5 din această lege, și, pe de altă parte, Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (Camera de control extraordinar și cauze publice).

9 În temeiul articolului 6 din noua Lege privind Curtea Supremă:

„1. Prim-președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] prezintă autorităților competente observații cu privire la neregulile sau lacunele constatate în cuprinsul legii și care trebuie eliminate pentru a asigura statul de drept, justiția socială și coeziunea sistemului juridic al Republicii Polone.

2. Președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce activitatea Camerei disciplinare, prezintă autorităților competente observații cu privire la neregulile sau lacunele constatate în cuprinsul legii și care ar trebui eliminate pentru a asigura soluționarea eficientă a cauzelor care sunt de competența acestei camere sau pentru a limita numărul abaterilor disciplinare.”

10 În conformitate cu articolul 7 alineatele 3 și 4 din această lege:

„3. Prim-președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] are atribuțiile ministrului responsabil cu finanțele publice în ceea ce privește execuția bugetului [Sądu Najwyższego (Curtea Supremă)].

4. În ceea ce privește execuția bugetului [Sądu Najwyższego (Curtea Supremă)] referitor la funcționarea Camerei disciplinare, atribuțiile ministrului responsabil cu finanțele publice sunt

încredințate președintelui [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce activitatea Camerei disciplinare.”

11 Articolul 20 din legea menționată prevede:

„În ceea ce privește Camera disciplinară și judecătorii care fac parte din aceasta, prerogativele prim-președintelui [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], astfel cum sunt definite:

- la articolul 14 alineatul 1 punctele 1, 4 și 7, la articolul 31 alineatul 1, la articolul 35 alineatul 2, la articolul 36 alineatul 6, la articolul 40 alineatele 1 și 4 și la articolul 51 alineatele 7 și 14, sunt exercitate de președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce lucrările Camerei disciplinare;
- la articolul 14 alineatul 1 punctul 2 și la articolul 55 alineatul 3 a doua teză, sunt exercitate de prim-președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] în acord cu președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce lucrările Camerei disciplinare.”

12 Articolul 27 alineatul 1 din aceeași lege prevede:

„Camera disciplinară este competentă în următoarele cauze:

1) cauzele disciplinare:

- a) privind judecătorii [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)],
- b) examinate de [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] în raport cu procedurile disciplinare desfășurate în temeiul următoarelor legi:

[...]

- Legea [privind instanțele de drept comun] [...],

[...]”

13 În temeiul articolului 35 alineatul 2 din noua Lege privind Curtea Supremă, prim-președintele Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) poate transfera un judecător, cu consimțământul acestuia, pe un post în cadrul unei alte camere.

14 Articolul 73 alineatul 1 din această lege prevede:

„Instanțele disciplinare în cauzele disciplinare privind judecătorii [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] sunt:

- 1) în primă instanță: [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] în complet format din doi judecători ai Camerei disciplinare și un jurat al [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)];
- 2) în apel: [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] în complet format din trei judecători ai Camerei disciplinare și doi jurați ai [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)].”

- 15 Articolul 97 din legea menționată are următorul cuprins:

„1. În cazul în care identifică o încălcare vădită a normelor în cadrul examinării unei cauze, independent de celelalte prerogative ale sale, [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] adresează instanței în cauză o constatare a erorii. Înainte de a adresa constatarea erorii, aceasta este obligată să informeze judecătorul sau judecătorii care fac parte din completul de judecată cu privire la posibilitatea de a depune explicații scrise în termen de șapte zile. Identificarea și constatarea unei erori nu afectează soluționarea cauzei.

[...]

3. Atunci când adresează o constatare a unei erori, [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] poate depune o cerere de examinare a unei cauze disciplinare la o instanță disciplinară. Instanța disciplinară de prim grad de jurisdicție este [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)].”

- 16 Dispozițiile tranzitorii ale noii legi privind Curtea Supremă includ printre altele articolul 131 din aceasta, care prevede:

„Atât timp cât nu au fost numiți toți judecătorii [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] [care judecă] în cadrul Camerei disciplinare, ceilalți judecători ai [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] nu pot fi transferați pe un post în această cameră.”

- 17 Articolul 131 din noua Lege privind Curtea Supremă a fost modificat prin articolul 1 punctul 14 din ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Legea de modificare a Legii privind Curtea Supremă) din 12 aprilie 2018 (Dz. U. din 2018, poziția 847), care a intrat în vigoare la 9 mai 2018. În forma sa modificată, acest articol prevede:

„Judecătorii care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, ocupă posturi în alte camere ale [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] pot fi transferați pe posturile din cadrul Camerei disciplinare. Judecătorul care ocupă un post într-o altă cameră a [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] înaintează [KRS] o cerere pentru transferul pe un post în cadrul Camerei disciplinare cel târziu în ziua în care vor fi desemnați pentru prima dată toți judecătorii [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] din cadrul Camerei disciplinare, după obținerea acordului prim-președintelui [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] și al președintelui [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce activitatea Camerei disciplinare, și al președintelui camerei în care deține post judecătorul care a depus cererea de transfer. Până în ziua în care vor fi ocupate pentru prima dată toate posturile din cadrul Camerei disciplinare, va fi desemnat în cadrul Camerei disciplinare un judecător de la [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] de către [președintele Republicii], la propunerea [KRS].”

Legea privind instanțele de drept comun

- 18 Articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun prevede:

„Judecătorul răspunde pe plan disciplinar în caz de abatere profesională, inclusiv încălcarea vădită și flagrantă a normelor de drept și atingerea adusă demnității funcției (abateri disciplinare).”

19 Articolul 110 alineatele 1 și 3 din această lege are următorul cuprins:

„1. În cauzele disciplinare referitoare la judecători, sunt chemate să se pronunțe:

1) în primă instanță:

- a) instanțele disciplinare de pe lângă curțile de apel, în complet de trei judecători,
- b) [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], în complet de doi judecători ai Camerei disciplinare și un jurat al [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], în cauzele privind abateri disciplinare care constituie infracțiuni săvârșite cu intenție care pot fi supuse urmăririi penale de către Ministerul Public sau infracțiuni săvârșite cu intenție de natură fiscală ori în cauzele în cadrul cărora [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] a formulat o cerere de examinare a litigiului disciplinar în cadrul constatării unei erori;

2) în apel: [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)] în complet de doi judecători ai Camerei disciplinare și un jurat al [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)].

[...]

3. Instanța disciplinară în a cărei jurisdicție își exercită atribuțiile judecătorul care face obiectul procedurii disciplinare nu este competentă să soluționeze cauzele prevăzute la alineatul 1 punctul 1 litera a). Instanța disciplinară competentă să soluționeze cauza este desemnată de președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce lucrările Camerei disciplinare, la cererea agentului disciplinar.”

20 Articolul 112b din legea menționată prevede:

„1. Ministrul justiției poate desemna un agent disciplinar al ministrului justiției pentru soluționarea unei cauze specifice referitoare la un judecător. Numirea agentului disciplinar al ministrului justiției exclude intervenția în această cauză a unui alt agent disciplinar.

2. [...] În cazuri justificate, în special în caz de deces sau de imposibilitate prelungită de a-și exercita funcția de agent disciplinar al ministrului justiției, ministrul justiției numește în locul acestuia un alt judecător sau, în cazul unor abateri disciplinare care constituie infracțiuni săvârșite cu intenție, pasibile să fie urmărite penal de Ministerul Public, un alt judecător sau procuror.

3. Agentul disciplinar al ministrului justiției poate să inițieze o procedură la solicitarea ministrului justiției sau să intervină într-o procedură în curs.

4. Numirea agentului disciplinar al ministrului justiției este echivalentă cu o cerere de inițiere a unei anchete sau de deschidere a unei proceduri disciplinare.

5. Funcția agentului disciplinar al ministrului justiției ia sfârșit de îndată ce decizia prin care se refuză începerea unei proceduri disciplinare, decizia de clasare a procedurii disciplinare sau decizia de terminare a procedurii disciplinare devine definitivă. Încetarea funcției de agent disciplinar al ministrului justiției nu împiedică o nouă numire a agentului disciplinar de către ministrul justiției în aceeași cauză.”

21 Articolul 113 alineatele 2 și 3 din aceeași lege prevede:

„2. În cazul în care, din motive de sănătate, judecătorul care face obiectul procedurii nu poate lua parte la procedura în fața instanței disciplinare, președintele instanței disciplinare sau instanța desemnează, la cererea motivată a judecătorului în cauză, un apărător din oficiu, ales dintre avocați sau consilieri juridici. Judecătorul care face obiectul procedurii anexează la cererea sa un certificat întocmit de un medic autorizat care să ateste că starea sa de sănătate nu îi permite să participe la procedura disciplinară.

3. În mod excepțional, în cazul în care din împrejurări reiese că nedepunerea unei cereri se explică prin motive neimputabile judecătorului care face obiectul procedurii, se poate numi un apărător din oficiu în absența cererii menționate la alineatul 2.”

22 Articolul 113a din Legea privind instanțele de drept comun are următorul cuprins:

„Activitățile legate de desemnarea din oficiu a apărătorului și asumarea apărării de către acesta nu au efect suspensiv asupra desfășurării procedurii.”

23 În conformitate cu articolul 114 alineatul 7 din această lege:

„De la comunicarea acuzațiilor în materie disciplinară, agentul disciplinar solicită președintelui [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce lucrările Camerei disciplinare, să desemneze instanța disciplinară care să examineze cauza în primă instanță. Președintele [Sąd Najwyższy (Curtea Supremă)], care conduce lucrările Camerei disciplinare, desemnează această instanță în termen de șapte zile de la primirea cererii.”

24 Articolul 115a alineatul 3 din legea menționată prevede:

„Instanța disciplinară trebuie să continue procedura în pofida absenței motivate a judecătorului care face obiectul procedurii, care a fost informat în această privință, sau a reprezentantului acestuia, cu excepția cazului în care acest lucru contravine bunei desfășurări a procedurii disciplinare.”

Legea privind KRS

25 Potrivit articolului 9a din Legea privind KRS:

„1. Seimul alege din rândul judecătorilor Sąd Najwyższy [(Curtea Supremă)], ai instanțelor de drept comun, ai instanțelor administrative și ai instanțelor militare 15 membri ai [KRS] pentru un mandat comun de patru ani.

2. Atunci când efectuează alegerea menționată la alineatul 1, Seimul ia în considerare, în măsura posibilului, necesitatea ca în [KRS] să fie reprezentați judecătorii din cadrul diferitor tipuri și niveluri ale instanțelor.

3. Mandatul comun al noilor membri ai [KRS] aleși din rândul judecătorilor începe în ziua următoare alegerii lor. Membrii [KRS] aleși în mandatul anterior își exercită funcțiile până la data începerii mandatului comun al noilor membri ai [KRS].”

- 26 Dispoziția tranzitorie prevăzută la articolul 6 din Legea din 8 decembrie 2017 de modificare a Legii privind Consiliul Național al Magistraturii și a altor legi, care a intrat în vigoare la 17 ianuarie 2018, prevede:

„Mandatul membrilor [KRS] menționați la articolul 187 alineatul 1 punctul 2 din [Constituție], aleși pe baza dispozițiilor în vigoare, durează până în ziua precedentă începerii mandatului noilor membri ai [KRS], fără însă să depășească 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția cazului în care s-a încheiat anterior ca urmare a expirării mandatului respectiv.”

Procedura precontencioasă

- 27 Apreciind că Republica Polonă nu și-a îndeplinit, prin adoptarea noului regim disciplinar al judecătorilor Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și al instanțelor de drept comun, obligațiile care îi revin în temeiul dispozițiilor articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și ale articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE, Comisia a adresat acestui stat membru, la 3 aprilie 2019, o scrisoare de punere în întârziere. La scrisoarea respectivă, acesta din urmă a răspuns printr-o scrisoare din 1 iunie 2019 în care a contestat orice încălcare a dreptului Uniunii.
- 28 La 17 iulie 2019, Comisia a emis un aviz motivat în care a reiterat că noul regim disciplinar astfel instituit încălca dispozițiile menționate ale dreptului Uniunii. În consecință, această instituție a invitat Republica Polonă să ia măsurile necesare pentru a se conforma respectivului aviz motivat în termen de două luni de la primirea acestuia. În răspunsul său din 17 septembrie 2019, statul membru menționat a considerat că criticile formulate de Comisie nu erau întemeiate.
- 29 Întrucât a considerat neconvingător acest răspuns, Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

Procedura în fața Curții

- 30 Printr-un act separat depus la grefa Curții la 25 octombrie 2019, Comisia a solicitat Curții, în temeiul articolului 133 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, să judece prezenta cauză potrivit procedurii accelerate. În sprijinul acestei cereri, Comisia a arătat că criticile pe care le formulează în acțiunea sa cu privire la noul regim disciplinar aplicabil judecătorilor polonezi se bazează pe încălcări sistemice ale garanțiilor necesare pentru a asigura independența acestora. În consecință, nevoia de securitate juridică ar impune ca această cauză să fie examinată în termen scurt pentru a risipi îndoielile cu privire la conformitatea regimului menționat cu dreptul Uniunii.
- 31 Articolul 133 alineatul (1) din Regulamentul de procedură prevede că, la cererea reclamantului sau a pârâtului, președintele Curții poate, după ascultarea celeilalte părți, a judecătorului raportor și a avocatului general, să decidă judecarea unei cauze potrivit procedurii accelerate, care derogă de la prevederile acestui regulament, atunci când natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt.
- 32 Trebuie amintit în această privință că o astfel de procedură accelerată constituie un instrument procedural destinat să răspundă unei situații de urgență extraordinare. Pe de altă parte, rezultă de asemenea din jurisprudența Curții că procedura accelerată nu poate fi aplicată atunci când caracterul sensibil și complex al problemelor juridice ridicate de o cauză se pretează cu dificultate aplicării unei asemenea proceduri, în special atunci când nu este adecvat să se scurteze faza scrisă a procedurii în fața Curții (Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul

Judecătorilor din România” și alții, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, denumită în continuare „Hotărârea Asociația «Forumul Judecătorilor din România» și alții”, EU:C:2021:393, punctul 103 și jurisprudența citată).

- 33 În speță, președintele Curții a decis, la 26 noiembrie 2019, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, că trebuie respinsă cererea Comisiei menționată la punctul 30 din prezenta hotărâre.
- 34 Astfel, deși problemele pe care le ridică prezenta acțiune, care au legătură cu dispoziții fundamentale ale dreptului Uniunii, pot avea *a priori* o importanță primordială pentru buna funcționare a sistemului jurisdicțional al Uniunii, căruia îi este esențială independența instanțelor naționale, caracterul sensibil și complex al acestor probleme, care se înscriu în cadrul unei reforme de anvergură în domeniul justiției în Polonia, s-ar preta cu dificultate aplicării procedurii accelerate (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 105 și jurisprudența citată).
- 35 Cu toate acestea, având în vedere obiectul acțiunii menționate și natura problemelor pe care le ridică, președintele Curții a acordat prezentei cauze, prin Decizia din 26 noiembrie 2019, un tratament prioritar în temeiul articolului 53 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.
- 36 Pe de altă parte, Comisia a introdus, printr-un act separat depus la grefa Curții la 23 ianuarie 2020, o cerere de măsuri provizorii în temeiul articolului 279 TFUE și al articolului 160 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, solicitând obligarea Republicii Polone, până la pronunțarea hotărârii Curții pe fondul cauzei:
- să suspende aplicarea dispozițiilor articolului 3 punctul 5, ale articolului 27 și ale articolului 73 alineatul 1 din noua Lege privind Curtea Supremă, care stau la baza competenței Camerei disciplinare de a se pronunța, atât în primă instanță, cât și în apel, asupra cauzelor în materie disciplinară referitoare la judecători;
 - să se abțină de la trimiterea cauzelor pendinte în fața Camerei disciplinare unui complet de judecată care nu îndeplinește cerințele de independență definite în special în Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, denumită în continuare „Hotărârea A. K. și alții”, EU:C:2019:982), și
 - să comunice Comisiei, în termen de cel mult o lună de la notificarea ordonanței Curții prin care s-au dispus măsurile provizorii solicitate, toate măsurile adoptate pentru a se conforma pe deplin acestei ordonanțe.
- 37 Prin Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Curtea a admis această cerere până la pronunțarea unei hotărâri definitive în prezenta cauză.
- 38 Prin Deciziile președintelui Curții din 11, 19 și 20 februarie 2020, președintele Curții a admis intervenția Regatului Belgiei, a Regatului Danemarcei, a Regatului Țărilor de Jos, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei în prezenta cauză în susținerea concluziilor Comisiei.
- 39 În urma fazei scrise a procedurii, în cursul căreia Republica Polonă a depus un memoriu în apărare și, ulterior, un memoriu în duplică ca răspuns la memoriul în replică al Comisiei, precum și un memoriu în răspuns la memoriile în intervenție depuse de cele cinci state membre interveniente

menționate la punctul precedent, părțile și-au prezentat argumentele orale în ședința care a avut loc la 1 decembrie 2020. Avocatul general a prezentat concluziile sale la 6 mai 2021, dată la care faza orală a procedurii a fost, în consecință, închisă.

- 40 Printr-un act depus la grefa Curții la 10 iunie 2021, Republica Polonă a solicitat redeschiderea fazei orale a procedurii. În susținerea acestei cereri, ea arată în esență că nu este de acord cu concluziile avocatului general, din care ar rezulta în plus că împrejurările din prezenta cauză nu au fost suficient de bine clarificate.
- 41 În această privință, trebuie amintit, pe de o parte, că Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și Regulamentul de procedură al Curții nu prevăd posibilitatea ca părțile să prezinte observații ca răspuns la concluziile prezentate de avocatul general (Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 42 Pe de altă parte, în temeiul articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general prezintă în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate cu privire la cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. Nici concluziile acestuia, nici motivarea pe care se întemeiază avocatul general nu sunt obligatorii pentru Curte. În consecință, dezacordul unei persoane interesate față de concluziile avocatului general, oricare ar fi chestiunile pe care le examinează în cadrul acestora, nu poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea procedurii orale (Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 43 Cu toate acestea, după ascultarea avocatului general, Curtea poate dispune oricând redeschiderea fazei orale a procedurii, în conformitate cu articolul 83 din Regulamentul de procedură, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită.
- 44 În speță, Curtea consideră însă, după ascultarea avocatului general, că, contrar celor susținute Republica Polonă, dispune, la finalul procedurii scrise și al ședinței care a avut loc în fața sa, de toate elementele necesare pentru a se pronunța. În aceste condiții, nu este necesar să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii.

Cu privire la acțiune

- 45 În susținerea acțiunii sale, Comisia formulează cinci critici, dintre care primele patru se întemeiază pe încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, iar a cincea pe încălcarea articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE.

Cu privire la primele patru critici, întemeiate pe încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE

Cu privire la aplicabilitatea și domeniul de aplicare al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE

– Argumentația părților

- 46 Comisia arată că, contrar celor susținute de Republica Polonă în răspunsul său la avizul motivat, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE este aplicabil în speță. Astfel, dispoziția menționată obligă statele membre să se asigure că entitățile naționale care se pot pronunța în calitate de „instanțe judecătorești”, în sensul dreptului Uniunii, cu privire la chestiuni privind aplicarea sau interpretarea acestui drept, situație în care se găsesc instanțele judecătorești poloneze de drept comun și Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), îndeplinesc cerințele unei protecții jurisdicționale efective, inclusiv cele referitoare la independența și imparțialitatea acestor entități.
- 47 Or, aceste cerințe de independență și de imparțialitate ar presupune în special existența unor norme care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime în percepția justițiabililor cu privire la impermeabilitatea entităților în cauză față de factorii externi și la neutralitatea acestora în raport cu interesele care se înfruntă. În această privință, independența justiției ar viza nu numai exercitarea funcțiilor judiciare în cauze specifice, ci și organizarea judiciară și problema dacă entitatea în cauză oferă garanții de natură să asigure o „aparență de independență” capabilă să mențină încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire într-o societate democratică.
- 48 În acest scop ar fi necesar în special, astfel cum ar rezulta din jurisprudența Curții, ca sistemul disciplinar aplicabil judecătorilor să includă garanțiile esențiale pentru a evita orice risc ca acesta să fie utilizat ca un sistem de control politic al conținutului hotărârilor judecătorești. Acest lucru ar necesita adoptarea unor norme care să definească atât comportamentele care constituie abateri disciplinare, cât și sancțiunile efectiv aplicabile, care să prevadă intervenția unei entități independente în conformitate cu o procedură care să garanteze pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă, în special dreptul la apărare, și care să prevadă posibilitatea de a contesta în justiție deciziile organelor disciplinare.
- 49 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține printre altele că articolele 47 și 48 din cartă nu sunt aplicabile cauzelor disciplinare care privesc judecători naționali, în lipsa unei situații de punere în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă. În special, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE nu ar fi sursa dreptului fundamental la apărare și nici a dreptului de a fi audiat într-un termen rezonabil. Acest stat membru consideră că procedurile disciplinare desfășurate în temeiul dispozițiilor procedurale contestate de Comisie au un caracter pur intern și că, prin definirea acestor proceduri, autoritățile poloneze nu au reglementat domenii acoperite de dreptul Uniunii în sensul articolului menționat coroborat cu articolul 5 TUE și cu articolele 3 și 4 TFUE.

– Constatările Curții

- 50 Trebuie amintit de la bun început că Uniunea regroupează state care au aderat în mod liber și voluntar la valorile comune prevăzute la articolul 2 TUE, care respectă aceste valori și care se angajează să le promoveze. În special, rezultă din articolul 2 TUE că Uniunea se întemeiază pe

valori, precum statul de drept, care sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată printre altele prin justiție. În această privință trebuie arătat că încrederea reciprocă dintre statele membre și în special dintre instanțele lor se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia statele membre împărtășesc o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la acest articol [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme), C-619/18, EU:C:2019:531, punctele 42 și 43 și jurisprudența citată, și Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 160 și jurisprudența citată].

- 51 Pe de altă parte, respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în privința acestui stat membru. Prin urmare, un stat membru nu își poate modifica legislația astfel încât să determine un regres al protecției valorii statului de drept, valoare care este concretizată printre altele de articolul 19 TUE. Statele membre sunt, așadar, obligate să asigure evitarea oricărui regres în raport cu această valoare al legislației lor în materie de organizare a justiției, abținându-se să adopte norme care ar aduce atingere independenței judecătorilor (a se vedea Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctele 63-65 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 162).
- 52 Astfel cum prevede articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, revine statelor membre sarcina să prevadă un sistem de căi de atac și de proceduri care să le asigure justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, la care se referă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, constituie un principiu general al dreptului Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune ale statelor membre, care a fost consacrat la articolele 6 și 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), și care în prezent este afirmat la articolul 47 din cartă (Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 190 și jurisprudența citată).
- 53 În ceea ce privește domeniul de aplicare material al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, trebuie amintit, de altfel, că această dispoziție vizează „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, independent de situația în care statele membre pun în aplicare acest drept, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă [Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme), C-619/18, EU:C:2019:531, punctul 50 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 192 și jurisprudența citată].
- 54 În temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, orice stat membru trebuie să se asigure în special că organismele care, în calitate de „instanță” în sensul definit de dreptul Uniunii, fac parte din sistemul său de căi de atac în domeniile reglementate de dreptul Uniunii și care sunt, prin urmare, susceptibile să se pronunțe, în această calitate, asupra aplicării sau a interpretării dreptului Uniunii îndeplinesc cerințele unei protecții jurisdicționale efective [Hotărârea din 2 martie 2021, A. B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, denumită în continuare „Hotărârea A. B. și alții”, EU:C:2021:153, punctul 112, precum și jurisprudența citată].

- 55 Or, este cert că atât Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și în special Camera disciplinară care face parte din aceasta, cât și instanțele poloneze de drept comun pot fi chemate să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii și că acestea fac parte, în calitate de „instanțe”, în sensul definit de acest drept, din sistemul polonez de căi de atac în „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel încât aceste instanțe trebuie să îndeplinească cerințele unei protecții jurisdicționale efective [Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme), C-619/18, EU:C:2019:531, punctul 56, și Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor de drept comun), C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 104].
- 56 În această privință, trebuie amintit că, deși, astfel cum arată Republica Polonă, organizarea justiției în statele membre intră în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii și în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE [Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme), C-619/18, EU:C:2019:531, punctul 52 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor de drept comun), C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 102].
- 57 Întrucât articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, o protecție jurisdicțională efectivă, în special în sensul articolului 47 din cartă, această din urmă dispoziție trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 45 și jurisprudența citată). Or, pentru a garanta că instanțele care pot fi chemate să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea dreptului Uniunii sunt în măsură să asigure protecția jurisdicțională efectivă impusă de această dispoziție, prezervarea independenței acestora este primordială, astfel cum se confirmă la articolul 47 al doilea paragraf din cartă, care menționează accesul la o instanță judecătorească „independentă” printre cerințele legate de dreptul fundamental la o cale de atac efectivă (Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 194, precum și jurisprudența citată).
- 58 Această cerință de independență a instanțelor, care este inerentă activității de judecată, ține de conținutul esențial al dreptului la protecție jurisdicțională efectivă și la un proces echitabil, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 59 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, garanțiile de independență și de imparțialitate impuse în temeiul dreptului Uniunii postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea acestei instanțe în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 53 și jurisprudența citată).

- 60 În acest sens, trebuie ca judecătorii să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența. Normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept (Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 197 și jurisprudența citată).
- 61 Referitor, mai precis, la normele care guvernează regimul disciplinar aplicabil judecătorilor, cerința de independență care decurge din dreptul Uniunii și în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune, conform unei jurisprudențe constante, ca acest regim să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a unui astfel de regim ca sistem de control politic al conținutului deciziilor judiciare. În această privință, adoptarea unor norme care definesc printre altele atât comportamentele ce constituie încălcări disciplinare, cât și sancțiunile aplicabile în mod concret, ce prevăd intervenția unei instanțe independente în conformitate cu o procedură care garantează pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă, în special dreptul la apărare, și care consacră posibilitatea de a contesta în justiție deciziile organelor disciplinare constituie un ansamblu de garanții esențiale pentru preservarea independenței puterii judecătorești (Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 198, precum și jurisprudența citată).
- 62 Având în vedere cele ce precedă, reglementarea națională în materie disciplinară contestată de Comisie în cadrul primelor patru critici poate face obiectul unui control în lumina articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și, în consecință, este necesar să se examineze dacă încălcările respectivei dispoziții invocate de această instituție sunt dovedite.

Cu privire la cea de a doua critică

– Argumentația părților

- 63 Prin intermediul celei de a doua critici, care trebuie examinată în primul rând, Comisia invocă încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, în măsura în care Camera disciplinară care este chemată să judece în primă instanță și în apel cauzele disciplinare privind judecătorii de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și, după caz, fie în apel, fie atât în primă instanță, cât și în apel cauzele disciplinare privind judecătorii de la instanțele de drept comun nu îndeplinește garanțiile de independență și de imparțialitate necesare.
- 64 Chiar dacă, în general, intervenția unui organ executiv în procesul de numire a judecătorilor nu ar fi, în sine, de natură să afecteze independența sau imparțialitatea acestora, trebuie totuși să se țină seama, în speță, de faptul că, în Polonia, diverse reforme legislative au condus la o ruptură structurală care nu mai permite păstrarea aparenței de independență și de imparțialitate a justiției și a încrederii pe care instanțele ar trebui să o inspire într-o societate democratică și nici înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea Camerei disciplinare în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă.

- 65 Această ruptură ar rezulta din diverși factori, printre care împrejurarea că Camera disciplinară, investită în special cu competența jurisdicțională în materie disciplinară în ceea ce privește judecătoria, a fost creată *ex nihilo*, acordându-i-se în același timp, în cadrul Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), un grad ridicat de autonomie organizatorică și financiară de care nu s-ar bucura celelalte camere ale acestei instanțe, precum și faptul că s-ar fi prevăzut, fără nicio justificare aparentă și prin derogare de la norma generală aplicabilă, că posturile care urmează să fie ocupate în această nouă cameră pot fi ocupate numai prin numirea de către președintele Republicii, la propunerea KRS, a unor judecători noi, iar nu prin transferul judecătorilor care își desfășoară deja activitatea în alte camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).
- 66 Este de asemenea relevantă în acest context împrejurarea că, chiar înainte de numirea acestor noi judecători în cadrul Camerei disciplinare, KRS a fost complet reconstituit, cu scurtarea mandatelor în curs ale membrilor acestui organism, pe baza unor noi norme care reglementează modalitatea de numire a celor 15 membri ai KRS care au calitatea de judecători, prevăzându-se în prezent alegerea acestora nu de către judecătorii înșiși, așa cum era cazul anterior, ci de către Seim. Ca urmare a acestor inovații, 23 dintre cei 25 de membri ai KRS sunt în prezent numiți de către autoritățile legislativă sau executivă ori reprezintă aceste autorități, ceea ce ar conduce la o politizare a acestui organism și, în consecință, la o creștere a influenței acestor autorități asupra procesului de numire a judecătorilor Camerei disciplinare, astfel cum ar fi semnalat atât Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (denumită „Comisia de la Veneția”) în Avizul nr. 904/2017 din 11 decembrie 2017 [CDL(2017)031], cât și Grupul de state împotriva corupției (GRECO) în raportul său ad-hoc privind Polonia din 23 martie 2018.
- 67 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține că atât procedura de numire a membrilor Camerei disciplinare, care este similară, de altfel, celei în vigoare în alte state membre, cât și celelalte garanții de care beneficiază acești membri, odată numiți, sunt de natură să garanteze independența camerei menționate.
- 68 Astfel, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească candidații la funcția de judecător la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ar fi definite în mod exhaustiv de dreptul național, iar procedura de numire a acestora ar presupune, după publicarea unui apel public pentru candidaturi, o selecție efectuată de KRS, pe baza căreia acest organism ar formula o propunere de numire a candidaților selectați, care conduce, în cele din urmă, la actul de numire de către președintele Republicii, care nu ar fi obligat să dea curs propunerii KRS.
- 69 Pe de altă parte, noua compunere a KRS nu ar fi foarte diferită de cea existentă în ceea ce privește consiliile naționale ale magistraturii din alte state membre și ar fi contribuit la consolidarea legitimității democratice a acestui organism și la asigurarea în cadrul său a unei mai bune reprezentativități a magistraturii poloneze.
- 70 În sfârșit, independența judecătorilor Camerei disciplinare ar rezulta, după numirea lor, din existența unui sistem elaborat de garanții legate în special de durata nedeterminată a mandatului acestora, de inamovibilitatea lor, de imunitatea lor, de obligația lor de a rămâne apolitici, precum și de diferite incompatibilități profesionale și de o remunerație deosebit de ridicată. În ceea ce privește gradul ridicat de autonomie administrativă, financiară și jurisprudențială de care se bucură Camera disciplinară, acest lucru ar fi de natură să consolideze independența acestui organism prin protejarea membrilor săi de riscurile asociate unei constrângeri profesionale organice sau colegialității atunci când ei sunt chemați să se pronunțe în materie disciplinară cu privire la judecătoria altor camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).

- 71 De altfel, independența Camerei disciplinare în raport cu executivul polonez s-ar reflecta și în deciziile acestui organism, care ar releva în special că, din 18 căi de atac formulate de ministrul justiției împotriva hotărârilor instanțelor disciplinare de prim grad de jurisdicție pronunțate în privința judecătorilor, în șapte cazuri hotărârile atacate ar fi fost confirmate, în cinci cazuri ar fi fost reformate prin aplicarea unor sancțiuni disciplinare mai severe, în două cazuri Camera disciplinară ar fi reformat hotărâri exoneratoare și ar fi aplicat sancțiuni disciplinare, în alte două cazuri ar fi reformat hotărâri de achitare reținând săvârșirea abaterii și renunțând totodată la aplicarea unei sancțiuni, într-un caz hotărârea ar fi fost anulată și procedura disciplinară ar fi fost închisă ca urmare a decesului judecătorului în cauză, iar într-un caz această cameră ar fi reformat hotărârea în cauză și ar fi renunțat la aplicarea unei sancțiuni după recalificarea abaterii în cauză drept abatere disciplinară minoră.
- 72 În memoriul său în replică, Comisia arată că Hotărârea A. K. și alții, care a fost pronunțată după introducerea prezentei acțiuni, a confirmat între timp temeinicia prezentei critici.
- 73 Același lucru ar fi valabil și în ceea ce privește hotărârea din 5 decembrie 2019 (III PO 7/18) și ordonanțele din 15 ianuarie 2020 (III PO 8/18 și III PO 9/18), prin care Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) [Curtea Supremă (Camera pentru litigii de muncă și de asigurări sociale), Polonia], care a fost instanța de trimitere în cauzele principale în care s-a pronunțat Hotărârea A. K. și alții, ar fi considerat, pe baza constatărilor din această din urmă hotărâre, că KRS, în compunerea sa actuală, nu este un organism imparțial și independent de autoritățile legislativă și executivă poloneze și că Camera disciplinară nu este o „instanță” în sensul articolului 47 din cartă, al articolului 6 din CEDO și al articolului 45 alineatul 1 din Constituție. În aceste decizii, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ar sublinia în special, pe lângă elementele deja menționate la punctul 65 din prezenta hotărâre, că, în primul rând, Camera disciplinară ar fi primit de asemenea competența exclusivă în ceea ce privește cauzele referitoare la judecătoria Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) în domeniul dreptului muncii, al securității sociale și al pensionării, și anume domenii care anterior au fost de competența instanțelor de drept comun, în al doilea rând, în cursul procedurii de numire a judecătorilor în cauză, posibilitățile unui candidat respins de a contesta deciziile KRS ar fi fost considerabil restrânse ca urmare a diferitor modificări succesive ale Legii privind KRS, în al treilea rând, persoanele numite în calitate de judecători la Camera disciplinară ar fi avut legături foarte pronunțate cu puterile legislativă sau executivă poloneze și, în al patrulea rând, încă de la crearea sa, Camera disciplinară ar fi urmărit printre altele să asigure retragerea cererilor de decizie preliminară adresate Curții în cauzele în care a fost pronunțată Hotărârea A. K. și alții.
- 74 Constatările astfel stabilite în deciziile menționate ar fi fost ulterior reiterate într-o rezoluție din 23 ianuarie 2020 având efect de principiu de drept, adoptată de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) într-o formațiune care reunește camerele civile, penale și pentru litigii de muncă și securitate socială ale acestei instanțe.
- 75 Pe de altă parte, judecătoria Camerei disciplinare s-ar afla într-o poziție privilegiată în comparație cu judecătoria celorlalte camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă). Astfel, din hotărârea Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) din 5 decembrie 2019 (III PO 7/18) ar rezulta de asemenea că volumul de muncă care revine Camerei disciplinare este considerabil mai mic decât cel care revine celorlalte camere ale acestei instanțe, în condițiile în care, după cum a arătat Republica Polonă în memoriul său în apărare, membrii Camerei disciplinare primesc o remunerație care este cu aproximativ 40 % mai mare decât cea a judecătorilor din celelalte camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).

- 76 În ceea ce privește garanțiile despre care se pretinde că ar proteja judecătoria Camerei disciplinare după numirea lor, la care a făcut referire Republica Polonă, ar rezulta din orientările care decurg din Hotărârea A. K. și alții că, independent de existența acestor garanții, rămâne necesar să se asigure, printr-o analiză globală a dispozițiilor naționale privind înființarea organismului în cauză și referitoare în special la competențele care îi sunt atribuite, la compunerea acestuia și la modalitățile de desemnare a judecătorilor chemați să facă parte din acesta, că aceste diferite elemente nu sunt de natură ca, după desemnarea persoanelor în cauză, să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în cauză în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea acestora în raport cu interesele care se înfruntă.
- 77 În memoriul său în duplică, Republica Polonă susține că rezultă din cererea Comisiei că cea de a doua critică a acesteia se referă la o apreciere juridică a dispozițiilor naționale care fac obiectul prezentei acțiuni, și nu la constatarea unor fapte. Or, parametrii referitori la independența Camerei disciplinare care, în conformitate cu Hotărârea A. K. și alții, trebuiau examinați de instanța de trimitere în cadrul cauzelor principale în care s-a pronunțat această hotărâre nu ar avea nicio legătură cu aprecierea conformității abstracte a acestor dispoziții naționale cu dreptul Uniunii, ci ar fi de natură factuală. Astfel, deciziile pronunțate de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ca urmare a Hotărârii A. K. și alții ar fi lipsite de relevanță pentru aprecierea neîndeplinirii obligațiilor imputate acestui stat membru în cadrul prezentei acțiuni. La rândul său, rezoluția Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) din 23 ianuarie 2020 nu s-ar referi la competența Camerei disciplinare și, în plus, această rezoluție ar fi fost declarată neconstituțională de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională, Polonia) printr-o hotărâre din 20 aprilie 2020.
- 78 În sfârșit, Republica Polonă a anexat la memoriul său în duplică o documentație care însumează aproximativ 2 300 de pagini și care oferă o prezentare completă a deciziilor Camerei disciplinare, care ar confirma convingerea statului membru menționat potrivit căreia Camera disciplinară se pronunță cu deplină imparțialitate și independență. Pe de altă parte, din analiza comparativă a hotărârilor pronunțate în procedurile disciplinare inițiate de ministrul justiției în anii 2017-2019, care este de asemenea anexată la acest memoriu, ar rezulta că, în timp ce în anii 2017 și 2018 Camera penală a Curții Supreme a admis 6 dintre cele 14 acțiuni ale ministrului justiției, în anii 2018 și 2019, Camera disciplinară a admis 17 din 44, ceea ce ar reflecta proporții echivalente.
- 79 Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Regatul Țărilor de Jos, Republica Finlanda și Regatul Suediei consideră, la rândul lor, că rezultă printre altele din orientările din Hotărârea A. K. și alții că Camera disciplinară nu îndeplinește cerințele de imparțialitate și de independență prevăzute de dreptul Uniunii. În plus, potrivit Regatului Belgiei, această concluzie poate fi confirmată de diferite instrumente adoptate în cadrul unor organisme internaționale, precum Carta europeană privind statutul judecătorilor și Avizul nr. 977/2019 din 16 ianuarie 2020 al Comisiei de la Veneția, referitor la modificările aduse, la 20 decembrie 2019, în special la Legea privind instanțele de drept comun și la noua Lege privind Curtea Supremă.

– *Aprecierea Curții*

- 80 Astfel cum rezultă din jurisprudența Curții menționată la punctul 61 din prezenta hotărâre, revine oricărui stat membru, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, sarcina de a asigura că regimul disciplinar aplicabil judecătorilor instanțelor naționale care fac parte din sistemul lor de căi de atac în domeniile reglementate de dreptul Uniunii respectă principiul independenței judecătorilor, în special garantând că deciziile pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare inițiate împotriva judecătorilor instanțelor menționate sunt controlate de un

organism care îndeplinește el însuși garanțiile inerente unei protecții jurisdicționale efective, printre care se numără garanția de independență (Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia, C-791/19 R, EU:C:2020:277, punctul 35).

- 81 Or, rezultă din articolul 27 alineatul 1, articolul 73 alineatul 1 și articolul 97 alineatul 3 din noua Lege privind Curtea Supremă, precum și din articolul 110 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun că deciziile disciplinare care pot fi adoptate în ceea ce îi privește pe judecătorii polonezi intră în prezent în competența Camerei disciplinare, instituită în temeiul noii legi privind Curtea Supremă. Această cameră hotărăște, în primă instanță și în apel, în cauzele disciplinare privind judecătorii de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), precum și, după caz, fie în primă instanță, fie atât în primă instanță, cât și în apel, în cauzele disciplinare privind judecătorii de la instanțele de drept comun. Așadar, din principiile amintite la punctul anterior rezultă că, în temeiul dreptului Uniunii și în special al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, un organism precum Camera disciplinară trebuie să ofere toate garanțiile necesare în ceea ce privește independența și imparțialitatea sa.
- 82 Astfel cum Curtea a arătat deja în această privință, simpla perspectivă ca judecătorii Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și ai instanțelor de drept comun să suporte riscul unei proceduri disciplinare care poate conduce la sesizarea unei entități a cărei independență nu ar fi garantată poate afecta propria lor independență (Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia, C-791/19 R, EU:C:2020:277, punctul 90).
- 83 În special, este important să se țină seama de faptul că măsurile disciplinare pot avea consecințe grave pentru viața și cariera magistraților sancționați. După cum a subliniat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, controlul jurisdicțional exercitat trebuie, așadar, să fie adecvat naturii disciplinare a deciziilor în cauză. Astfel, atunci când un stat inițiază o asemenea procedură disciplinară, este în joc încrederea publicului în funcționarea și independența sistemului judiciar, încredere care, într-un stat democratic, garantează însăși existența statului de drept (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 196, precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 9 martie 2021, Eminağaoğlu împotriva Turciei, CE:ECHR:2021:0309JUD007652112, § 97).
- 84 Prin intermediul celei de a doua critici, Comisia susține în esență că, având în vedere contextul special în care a fost creată Camera disciplinară, anumite caracteristici ale acesteia și procesul care a condus la numirea judecătorilor chemați să facă parte din ea, respectivul organism nu îndeplinește cerințele de independență și de imparțialitate impuse astfel de articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 85 În această privință, trebuie amintit de la bun început că, după cum au subliniat Comisia și intervenienții, în Hotărârea A. K. și alții, Curtea a trebuit deja să examineze o cerere de decizie preliminară formulată de Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) [Curtea Supremă (Camera pentru litigii de muncă și asigurări sociale)] referitoare printre altele la problema dacă dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că un organism precum Camera disciplinară îndeplinește cerințele de independență și imparțialitate prevăzute printre altele la articolul 47 din cartă.
- 86 După cum rezultă din dispozitivul Hotărârii A. K. și alții, Curtea a statuat în această privință că o entitate nu constituie o instanță independentă și imparțială în sensul acestei dispoziții în cazul în care condițiile obiective în care a fost creată entitatea respectivă și caracteristicile acesteia, precum

și modul în care membrii săi au fost numiți sunt de natură să dea naștere unor îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea acestei entități în privința unor elemente exterioare, în special a unor influențe directe sau indirecte ale puterilor legislative și executive, și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă. Asemenea îndoieli pot conduce astfel la o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a entității menționate care să fie de natură să aducă atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire acestor justițiabili într-o societate democratică.

- 87 Cu toate acestea, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 52 și 57 din prezenta hotărâre, articolul 47 din cartă trebuie luat în considerare în mod corespunzător în interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 88 Pentru a stabili dacă Camera disciplinară îndeplinește cerința de independență și de imparțialitate astfel impusă de dreptul Uniunii, în calitate de entitate însărcinată cu controlul deciziilor pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor care pot fi chemați să se pronunțe cu privire la interpretarea și la aplicarea dreptului Uniunii, trebuie amintit de la bun început că, astfel cum a subliniat Comisia, înființarea camerei prin noua Lege privind Curtea Supremă a avut loc în contextul mai general al unor reforme majore ale organizării sistemului judiciar din Polonia, reforme printre care figurează în special cele care au rezultat din adoptarea acestei noi legi privind Curtea Supremă și din modificările aduse Legii privind instanțele de drept comun și, respectiv, Legii privind KRS.
- 89 În acest context, trebuie arătat în primul rând că, așa cum a susținut Comisia, Camerei disciplinare astfel create *ex nihilo* i-a fost atribuită în mod expres, în conformitate cu articolul 27, cu articolul 73 alineatul 1 și cu articolul 97 alineatul 3 din noua Lege privind Curtea Supremă, precum și cu articolul 110 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, competența exclusivă de a judeca atât cauzele disciplinare, cât și cauzele de dreptul muncii și al asigurărilor sociale și cele referitoare la pensionarea judecătorilor de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), precum și competența de a judeca, după caz, fie în apel, fie atât în primă instanță, cât și în apel cauzele disciplinare privind judecătorii instanțelor de drept comun.
- 90 Or, trebuie reamintit printre altele că, după cum a precizat deja Curtea la punctele 148 și 149 din Hotărârea A. K. și alții, în ceea ce privește în special cauzele referitoare la pensionarea judecătorilor de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), atribuirea acestei competențe Camerei disciplinare a avut loc în paralel printre altele cu adoptarea unor dispoziții din noua Lege privind Curtea Supremă care au prevăzut o reducere a vârstei de pensionare a judecătorilor Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și aplicarea acestei măsuri judecătorilor în funcție ai acestei instanțe și care au conferit președintelui Republicii puterea discreționară de a prelungi exercitarea funcțiilor judiciare active de către judecătorii menționați după împlinirea vârstei de pensionare nou-stabilite în acest fel. În această privință, Curtea a statuat în Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) (C-619/18, EU:C:2019:531), că din cauza adoptării dispozițiilor naționale menționate Republica Polonă a adus atingere inamovibilității și independenței judecătorilor Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 91 În al doilea rând, este necesar să se constate că, așa cum a susținut Comisia și după cum a arătat și Curtea la punctul 151 din Hotărârea A. K. și alții, reiese din dispozițiile instituite de noua Lege privind Curtea Supremă, în special din articolele 6, 7 și 20 din această lege, că, deși înființată în

mod formal ca o cameră a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), Camera disciplinară se bucură de un grad de autonomie organizatorică, funcțională și financiară deosebit de mare în cadrul respectivei instanțe, în comparație cu celelalte camere ale acesteia.

- 92 În această privință, argumentul Republicii Polone potrivit căruia scopul măsurii în cauză ar fi doar de a consolida independența judecătorilor din Camera disciplinară, protejându-i de riscurile legate de constrângerile profesionale organice sau de colegialitate, nu poate fi admis, cu atât mai mult cu cât judecătorii care compun Camera disciplinară sunt ei înșiși susceptibili de a fi părți în litigii de natură disciplinară sau legate de chestiuni de dreptul muncii, de securitate socială sau de pensionare, iar legiuitorul polonez nu a considerat necesar să atribuie competența de a judeca astfel de litigii unei alte camere a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).
- 93 În al treilea rând și în ceea ce privește faptul că judecătorii care compun Camera disciplinară au dreptul la o remunerație care este cu aproximativ 40 % mai mare decât cea primită de judecătorii repartizați la alte camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), trebuie arătat că, potrivit explicațiilor furnizate de Republica Polonă în înscrisurile sale și în ședință, această creștere semnificativă a remunerației este justificată exclusiv de existența unei norme de incompatibilitate care se aplică în mod specific judecătorilor de la Camera disciplinară și care îi împiedică să exercite funcții academice. Cu toate acestea, potrivit aceluiași explicații, persoanele în cauză rămân libere să opteze pentru astfel de funcții academice, în pofida respectivului regim de incompatibilitate, cu condiția ca ele să nu fie contrare demnității statutului de magistrat și, în acest caz, să renunțe la această remunerație suplimentară. Or, trebuie constatat că astfel de explicații nu permit printre altele să se înțeleagă motivele obiective pentru care nu li s-ar putea acorda și judecătorilor repartizați la alte camere ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) aceeași opțiune de a alege între, pe de o parte, exercitarea unor activități academice și, pe de altă parte, beneficiul unei asemenea creșteri semnificative a remunerației.
- 94 În al patrulea rând, trebuie subliniată împrejurarea, invocată de Comisie și reținută deja de Curte la punctul 150 din Hotărârea A. K. și alții, potrivit căreia, în temeiul articolului 131 din noua Lege privind Curtea Supremă, Camera disciplinară astfel investită cu atribuțiile menționate la punctul 89 din prezenta hotărâre trebuie să fie compusă, la momentul constituirii sale inițiale, numai din judecători nou-numiți de președintele Republicii la propunerea KRS, cu excluderea, în consecință, a judecătorilor care erau deja în funcție în cadrul Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), chiar dacă asemenea transferuri de judecători de la o cameră la alta a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) sunt în principiu admise în temeiul aceleiași legi. De altfel, înainte de aceste numiri, KRS a fost complet reconstituit.
- 95 După cum rezultă din jurisprudența constantă amintită la punctul 59 din prezenta hotărâre, garanțiile de independență și de imparțialitate impuse în temeiul dreptului Uniunii postulează printre altele existența unor norme care reglementează numirea judecătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea A. B. și alții, punctele 117 și 121). De asemenea, din jurisprudența Curții menționată la punctul 56 din prezenta hotărâre rezultă că, în exercitarea competenței lor, în special cea referitoare la adoptarea unor norme naționale care guvernează procesul de numire a judecătorilor, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii și în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea A. B. și alții, punctele 68 și 79, precum și Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 48).

- 96 Conform principiului separării puterilor ce caracterizează funcționarea unui stat de drept, trebuie în special să fie garantată independența instanțelor față de puterile legislativă și executivă (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 54 și jurisprudența citată).
- 97 În ceea ce privește, mai precis condițiile în care intervin deciziile de numire a judecătorilor la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și în special în cadrul Camerei disciplinare, Curtea a avut deja ocazia să precizeze că simplul fapt că judecătorii în cauză sunt numiți de președintele Republicii dintr-un stat membru nu este de natură să creeze o dependență a acestora din urmă față de acesta și nici să dea naștere unor îndoieli cu privire la imparțialitatea lor dacă, odată numite, persoanele interesate nu sunt supuse niciunei presiuni și nu primesc instrucțiuni în exercitarea funcțiilor lor (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 98 Cu toate acestea, Curtea a precizat că rămânea necesar să se asigure că condițiile de fond și modalitățile procedurale care conduc la adoptarea deciziilor respective de numire nu sunt de natură să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în discuție în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea lor în raport cu interesele care se înfruntă, odată ce persoanele interesate sunt numite, și că trebuie printre altele în acest scop ca respectivele condiții și modalități să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctele 55 și 57 și jurisprudența citată).
- 99 După ce a constatat că, în temeiul articolului 179 din Constituție, judecătorii Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) sunt numiți de președintele Republicii la propunerea KRS, și anume organismul investit, în temeiul articolului 186 din Constituție, cu sarcina de a garanta independența instanțelor și a judecătorilor, Curtea a precizat, la punctul 137 din Hotărârea A. K. și alții și la punctul 124 din Hotărârea A. B. și alții, că intervenția unui astfel de organ, în contextul unui proces de numire a judecătorilor, putea fi, în principiu, de natură să contribuie la o obiectivare a acestui proces, prin încadrarea marjei de apreciere de care dispune președintele Republicii în exercitarea competenței care îi este astfel conferită.
- 100 La punctul 138 din Hotărârea A. K. și alții și la punctul 125 din Hotărârea A. B. și alții, Curtea a indicat însă că acest lucru este valabil numai cu condiția printre altele ca respectivul organ să fie el însuși suficient de independent față de puterile legislativă și executivă și de autoritatea căreia trebuie să îi prezinte o astfel de propunere de numire.
- 101 În această privință, trebuie arătat că, în temeiul articolului 179 din Constituție, actul prin care KRS propune un candidat pentru numirea pe un post de judecător la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) constituie o condiție *sine qua non* pentru ca un asemenea candidat să poată fi numit pe un astfel de post de președintele Republicii. Rolul KRS în acest proces de numire se dovedește, așadar, determinant (a se vedea în acest sens Hotărârea A. B. și alții, punctul 126).
- 102 Într-un asemenea context, gradul de independență de care se bucură KRS față de puterile legislative și executivă poloneze în exercitarea atribuțiilor care îi sunt astfel atribuite poate avea relevanță atunci când trebuie să se aprecieze dacă judecătorii pe care îi selecționează vor fi în măsură să îndeplinească cerințele de independență și de imparțialitate care decurg din dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea A. K. și alții, punctul 139, precum și Hotărârea A. B. și alții, punctul 127).

- 103 Desigur, așa cum a susținut Republica Polonă, Curtea a statuat deja că împrejurarea că un organ precum Consiliul Național al Magistraturii, implicat în procesul de numire a judecătorilor, este compus în mod preponderent din membri aleși de puterea legislativă nu poate, în sine, să conducă la îndoieli cu privire la independența judecătorilor numiți la sfârșitul acestui proces (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iulie 2020, Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, punctele 55 și 56). Totuși, rezultă de asemenea din jurisprudența Curții, în special din Hotărârea A. K. și alții și din Hotărârea A. B. și alții, că situația poate fi diferită în cazul în care aceeași împrejurare, coroborată cu alte elemente relevante și cu condițiile în care au fost făcute aceste alegeri, conduce la generarea unor asemenea îndoieli.
- 104 În această privință, trebuie arătat în primul rând că, după cum a susținut Comisia, în timp ce cei 15 membri ai KRS aleși dintre judecători erau anterior aleși de către colegii lor, Legea privind KRS a fost modificată recent, astfel încât, după cum reiese din articolul 9a din legea amintită, acești 15 membri sunt în prezent numiți de o ramură a puterii legislative poloneze, cu consecința că 23 dintre cei 25 de membri ai KRS în această nouă compunere au fost numiți de puterile executivă și legislativă poloneze sau sunt membri ai puterilor menționate. Astfel de schimbări sunt susceptibile să genereze un risc, care nu a existat până atunci în cadrul metodei de alegere anterior în vigoare, ca puterile legislative și executivă să aibă o mai mare influență asupra KRS și ca independența acestui organ să fie subminată.
- 105 În al doilea rând și așa cum a subliniat și Comisia, rezultă din articolul 6 din Legea din 8 decembrie 2017, reprodus la punctul 26 din prezenta hotărâre, că respectiva nouă compunere a KRS a fost pusă în aplicare prin scurtarea mandatului în curs, cu o durată de patru ani prevăzută la articolul 187 alineatul 3 din Constituție, al membrilor care compuneau până atunci acest organism.
- 106 În al treilea rând, trebuie subliniat că reforma legislativă care a condus la înființarea KRS în această nouă compunere a avut loc în același timp cu adoptarea noii Legi privind Curtea Supremă, care a realizat o reformă de amploare a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), ce a inclus în special crearea a două noi camere în cadrul acestei instanțe, printre care și Camera disciplinară, precum și introducerea mecanismului, considerat între timp contrar articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și care a fost deja menționat la punctul 90 din prezenta hotărâre, care prevedea reducerea vârstei de pensionare a judecătorilor de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și aplicarea acestei măsuri judecătorilor în funcție ai acestei instanțe.
- 107 Prin urmare, este cert că încetarea anticipată a mandatelor anumitor membri ai KRS aflați în funcție la momentul respectiv și remanierea KRS în noua sa compunere au avut loc într-un context în care se aștepta ca numeroase posturi să fie ocupate rapid în cadrul Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), în special în cadrul Camerei disciplinare, astfel cum a subliniat deja Curtea în esență la punctele 22-27 din Ordonanța din 17 decembrie 2018, Comisia/Polonia (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), la punctul 86 din Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) (C-619/18, EU:C:2019:531), precum și la punctul 134 din Hotărârea A. B. și alții.
- 108 Or, trebuie constatat că elementele evidențiate la punctele 104-107 din prezenta hotărâre sunt de natură să genereze îndoieli legitime cu privire la independența KRS și la rolul acestuia într-un proces de numire precum cel care a condus la numirea membrilor Camerei disciplinare.
- 109 De altfel, rezultă din cuprinsul punctelor 89-94 din prezenta hotărâre, pe de o parte, că această procedură de numire se aplică candidaților la postul de membru al unei camere jurisdicționale nou-înființate pentru a se pronunța printre altele asupra procedurilor disciplinare care îi vizează

pe judecătorii naționali și asupra chestiunilor legate de reforma dispozițiilor referitoare la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), ale căror anumite aspecte au condus deja la constatarea încălcării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE în ceea ce privește Republica Polonă, și, pe de altă parte, că această entitate este chemată să fie compusă exclusiv din judecători noi care nu erau deja în funcție la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și care vor beneficia de o remunerație semnificativ mai mare și de un grad deosebit de ridicat de autonomie organizatorică, funcțională și financiară în comparație cu condițiile existente în celelalte camere jurisdicționale ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).

- 110 Aceste elemente, privite în contextul unei analize de ansamblu care include rolul important jucat de KRS în numirea membrilor Camerei disciplinare, și anume, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 108 din prezenta hotărâre, un organ a cărui independență față de puterea politică este îndoielnică, sunt de natură să genereze îndoieli legitime în percepția justițiabililor cu privire la independența și la imparțialitatea Camerei disciplinare menționate.
- 111 În ce privește datele referitoare la jurisprudența Camerei disciplinare amintite la punctele 71 și 78 din prezenta hotărâre, este suficient să se arate în această privință că, în afară de faptul că statisticile menționate la punctul 71 respectiv par să arate mai degrabă că, în majoritatea cazurilor în care a fost sesizată cu o acțiune a ministrului justiției împotriva unei decizii pronunțate de o instanță disciplinară de prim grad de jurisdicție, Camera disciplinară a menținut sau a agravat răspunderea disciplinară a judecătorilor în cauză, cea de a doua critică a Comisiei nu se referă în niciun caz, așa cum a subliniat aceasta din urmă, la activitatea judiciară efectivă a Camerei disciplinare și a judecătorilor care o compun, ci la absența aparenței de independență și de imparțialitate a acesteia, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 86 din prezenta hotărâre. În consecință, nici statisticile menționate de Republica Polonă în memoriul său în apărare și în memoriul în duplică, nici, mai general, cele aproximativ 2 300 de pagini de decizii atribuite Camerei disciplinare pe care Republica Polonă le-a prezentat în susținerea acestui din urmă memoriu, limitându-se să precizeze, în termeni generali, că aceste decizii nu sunt de natură să pună la îndoială independența și imparțialitatea acestei entități, nu pot repune în discuție temeinicia prezentei critici.
- 112 Având în vedere ansamblul considerațiilor prezentate la punctele 89-110 din prezenta hotărâre, trebuie să se constate că, privite împreună, contextul particular și condițiile obiective în care a fost creată Camera disciplinară, caracteristicile acesteia și modalitățile de desemnare a membrilor săi sunt de natură să genereze îndoieli legitime în percepția justițiabililor referitoare la impenetrabilitatea acestei instanțe în privința unor elemente exterioare, în special în raport cu influențele directe sau indirecte din partea puterilor legislative și executive poloneze, și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă și, așadar, pot conduce la o absență a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestei entități, ceea ce este de natură să submineze încrederea pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor menționați într-o societate democratică și într-un stat de drept. O asemenea evoluție constituie un regres în ceea ce privește protecția valorii statului de drept, în sensul jurisprudenței Curții menționate la punctul 51 din prezenta hotărâre.
- 113 Rezultă în special că, prin faptul că nu a garantat independența și imparțialitatea Camerei disciplinare care este chemată să judece în primă instanță și în apel cauzele disciplinare privind judecătorii de la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și, după caz, fie în apel, fie atât în primă instanță, cât și în apel cauzele disciplinare privind judecătorii de la instanțele de drept comun și prin faptul că a adus astfel atingere independenței acestor judecători, cu prețul, în plus, al unui

regres în ceea ce privește protecția valorii statului de drept în acest stat membru, în sensul jurisprudenței Curții amintite la punctul 51 din prezenta hotărâre, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

114 Prin urmare, cea de a doua critică trebuie să fie primită.

Cu privire la prima critică

– Argumentația părților

- 115 Prin intermediul primei sale critici, care trebuie analizată în cel de al doilea rând, Comisia susține că articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă încalcă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, în măsura în care aceste dispoziții naționale permit, cu încălcarea principiului independenței judecătorilor, punerea în discuție a răspunderii disciplinare a judecătorilor instanțelor poloneze de drept comun din cauza conținutului deciziilor lor judiciare și, în acest mod, utilizarea regimului disciplinar care le este aplicabil pentru a exercita un control politic asupra activității lor jurisdicționale.
- 116 Pe de o parte, articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun ar defini abaterea disciplinară ca incluzând printre altele cazurile de „încălcare vădită și flagrantă a normelor de drept”. O astfel de formulare ar permite o interpretare potrivit căreia răspunderea disciplinară a judecătorilor se extinde la exercitarea de către aceștia a funcției jurisdicționale.
- 117 Acest lucru este confirmat, de altfel, de practica interpretativă dezvoltată recent de către agentul disciplinar însărcinat cu cauzele privind judecătoria care activează la instanțele de drept comun și de adjuncții acestuia (denumiți în continuare, împreună, „agentul disciplinar”). Astfel, agentul disciplinar ar fi deschis printre altele anchete în privința a trei judecători în legătură cu cererile de decizie preliminară pe care aceștia le-au adresat Curții în cauzele în care a fost pronunțată Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234), precum și Ordonanța din 6 octombrie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach (C-623/18, nepublicată, EU:C:2020:800), și a somat, prin scrisorile din 29 noiembrie 2018, pe fiecare dintre acești judecători să depună o declarație scrisă referitoare la un potențial exces jurisdicțional legat de cererile menționate, înainte de a preciza în această privință, într-o scrisoare din 4 ianuarie 2019, că „a considerat că este de datoria sa să examineze dacă adresarea întrebărilor preliminare, cu încălcarea condițiilor clar stabilite la articolul 267 TFUE [...] [era] susceptibilă să constituie o abatere disciplinară”.
- 118 De asemenea, după ce Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia) a adresat Curții, în cauzele conexe C-748/19-C-754/19, cereri de decizie preliminară referitoare la cerințele de independență a completului din care face parte un judecător detașat la această instanță prin decizie a ministrului justiției, agentul disciplinar ar fi anunțat, printr-un comunicat din 3 septembrie 2019, că au fost luate măsuri de anchetă pentru a stabili dacă comportamentul judecătorului care prezida acest complet și care a formulat aceste cereri poate constitui o abatere disciplinară.
- 119 Pe de altă parte, articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă ar împuternici Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), inclusiv Camera de control extraordinar și cauze publice a acesteia atunci când este sesizată cu o cale de atac extraordinară, să adreseze o „constatare a unei

erori” către instanța în cauză în cazul unei „încălări vădite a normelor”, precum și să sesizeze în acest caz Camera disciplinară cu o cerere de anchetare disciplinară a judecătorilor în cauză, în conformitate cu articolul 110 alineatul 1 litera b) din Legea privind instanțele de drept comun. Or, noțiunea de „încălcare vădită a normelor” ar permite, la rândul său, o interpretare conform căreia răspunderea disciplinară a judecătorilor se extinde la exercitarea de către aceștia a funcției jurisdicționale.

- 120 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține că definiția abaterii disciplinare cuprinsă la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun nu este de natură să permită un control politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești. În această privință, Comisia nu ar fi luat în considerare interpretarea restrictivă bine stabilită a acestei dispoziții de către Sąd Najwyższy (Curtea Supremă). Astfel, din jurisprudența constantă a instanței menționate ar rezulta că o abatere disciplinară nu poate rezulta dintr-o eroare obișnuită de interpretare sau de aplicare a normei de drept care reiese dintr-o hotărâre judecătorească, ci numai din încălcări „vădite și flagrante” ale normelor de drept, și anume, în principiu, încălcări ale normelor de natură procedurală și care nu au legătură directă cu decizia în sine, care pot fi constatate imediat de oricine și care au produs efecte negative semnificative, în detrimentul intereselor părților, ale celorlalți justițiabili sau ale administrării justiției.
- 121 Or, potrivit Republicii Polone, transformarea într-o abatere disciplinară a unui astfel de comportament bazat pe reaua-credință sau pe o ignoranță profundă din partea unui judecător ar fi justificată pentru a asigura o protecție judiciară efectivă a justițiabililor și pentru a păstra imaginea de echitate inerentă puterii judiciare. Limitată la asemenea cazuri, perspectiva unor eventuale proceduri disciplinare nu ar fi de natură să afecteze independența puterii judiciare.
- 122 În aceste condiții, simpla temere că dispoziția națională în discuție ar putea face obiectul unei interpretări diferite de cea reținută în mod constant de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ar fi deconectată de realitate și pur ipotetică. În ceea ce privește agentul disciplinar, acesta ar fi doar un organ de investigare și de urmărire ale cărui aprecieri nu ar fi obligatorii pentru instanțele disciplinare.
- 123 Potrivit Republicii Polone, aceleași considerente ar trebui să prevaleze în ceea ce privește articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă.
- 124 În memoriul său în replică, Comisia susține că argumentele invocate de Republica Polonă nu repun în discuție concluzia potrivit căreia noțiunile menționate la punctele 116 și 119 din prezenta hotărâre pot fi interpretate ca referindu-se la conținutul hotărârilor judecătorești, fapt care, de altfel, continuă să fie confirmat de procedurile disciplinare inițiate după introducerea prezentei acțiuni.
- 125 Astfel, la 6 decembrie 2019, agentul disciplinar ar fi inițiat o asemenea procedură împotriva judecătorului menționat la punctul 118 din prezenta hotărâre, precizând într-un comunicat că, în opinia sa, această judecătoare, „trecând peste deliberările completului, și-a prezentat poziția personală cu privire la existența unor motive suplimentare de amânare a ședinței și a contestat public respectivul complet, instituit în conformitate cu reglementările în vigoare pentru a judeca această cauză, punând la îndoială imparțialitatea și independența judecătorului în cauză, membru al completului, și refuzându-i dreptul de a face parte din acesta”, și că, în plus, ea „și-a depășit atribuțiile prin adoptarea, în momentul amânării procesului în apel, în mod nelegal și fără consultarea celorlalți doi membri ai completului numiți în mod corespunzător, a ordonanței de trimitere preliminară”.

- 126 La rândul său, Camera disciplinară, entitate de care depinde în prezent în întregime interpretarea noțiunilor menționate la punctele 116 și 119 din prezenta hotărâre, ar fi suspendat din funcție un judecător al Sąd Rejonowy w Olsztynie (Tribunalul Districtual din Olsztyn, Polonia) împotriva căruia a fost inițiată o procedură disciplinară, astfel cum rezultă dintr-o decizie din 4 februarie 2020 (II DO 1/20) prezentată de Comisie, pentru motivul că, în special și după cum rezultă dintr-un comunicat publicat la 29 noiembrie 2019 de către agentul disciplinar, în timpul examinării unui recurs, acțiunea acestui judecător „a condus la adoptarea unei decizii fără temei legal” prin care Seimul a fost somat să prezinte listele cetățenilor și judecătorilor care au prezentat candidaturi pentru posturile de membri ai KRS în noua sa compunere.
- 127 În motivarea deciziei menționate, Camera disciplinară ar fi reținut printre altele că, „în cazul în care, având în vedere tipul de faptă săvârșită de judecător, autoritatea instanței sau interesele esențiale ale serviciului impun ca acesta să fie imediat eliberat din funcție, președintele instanței sau ministrul justiției poate suspenda imediat activitatea judecătorului până la decizia instanței disciplinare luată într-un termen mai scurt de o lună. Două dintre condițiile menționate anterior (autoritatea instanței și interesele esențiale ale serviciului) se aplică în prezenta cauză, în legătură cu comportamentul judecătorului sub forma unei încălcări vădite și flagrante a normelor de drept și a unei atingeri aduse demnității funcției în sensul articolului 107 alineatul 1 din [Legea privind instanțele de drept comun]”. În aceeași decizie, Camera disciplinară ar mai fi afirmat că „faptul însuși al nelegalității hotărârii judecătorești nu a fost pus la îndoială. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene nu furnizează, de fapt, o bază pentru a încălca prerogativele șefului statului și pentru ca judecătorii să decidă cine este judecător și cine nu este”.
- 128 În sfârșit, referindu-se la procedurile disciplinare menționate la punctele 125 și 126 din prezenta hotărâre, precum și la alte proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor pentru că aceștia au pus la îndoială validitatea numirii anumitor judecători menționați în două comunicate ale agentului disciplinar din 15 decembrie 2019 și 14 februarie 2020 prezentate de Comisie, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ar fi făcut referire, în rezoluția sa din 23 ianuarie 2020, menționată la punctul 74 din prezenta hotărâre, la „faptul că un organ politic precum ministrul justiției efectuează, prin intermediul unor agenți disciplinari numiți de acesta, acte cu caracter represiv împotriva judecătorilor care exercită funcții jurisdicționale menite să clarifice îndoielile cu privire la modul în care au fost organizate concursurile de recrutare a judecătorilor”.
- 129 În memoriul său în duplică, Republica Polonă susține că deciziile agentului disciplinar și ale Camerei disciplinare menționate de Comisie în memoriul său în duplică nu sunt relevante, întrucât critica formulată de Comisie privește compatibilitatea abstractă a definițiilor legale ale abaterii disciplinare cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, iar nu o încălcare a dreptului Uniunii care ar decurge din acțiuni concrete ale organelor de stat. În plus, hotărârea Curții ar trebui să se refere la situația existentă la sfârșitul termenului stabilit în avizul motivat. În sfârșit, decizia menționată la punctul 125 din prezenta hotărâre s-ar referi la împrejurarea că un judecător și-ar fi depășit atribuțiile prin faptul că a pronunțat de unul singur decizii preliminare în cauze care trebuiau soluționate de trei judecători, în condițiile în care nici decizia Camerei disciplinare nu s-ar referi la o procedură motivată de o încălcare vădită și flagrantă a normelor de drept, ci de o suspiciune de abuz de putere și de atingere adusă demnității funcției și ar constitui, în plus, o măsură provizorie.

- 130 Toate statele membre care au intervenit în sprijinul concluziilor Comisiei consideră că dispozițiile naționale care fac obiectul prezentei critici pot avea un efect disuasiv asupra judecătorilor instanțelor de drept comun în exercitarea funcțiilor lor jurisdicționale și că ele încalcă astfel cerința de independență a acestor judecători care rezultă din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 131 Regatul Danemarcei consideră că, deși articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun nu este contrar principiului independenței judecătorilor având în vedere exclusiv modul său de redactare, formularea vagă a acestei dispoziții conferă totuși o marjă largă de apreciere autorității disciplinare în scopul constatării unei abateri disciplinare. Or, coroborată cu compunerea problematică a organelor responsabile de aplicarea sa, în special a Camerei disciplinare, precum și cu modul în care este interpretată și aplicată în practică, această dispoziție națională ar crea riscul utilizării sistemului disciplinar ca mijloc de presiune asupra judecătorilor și de control politic asupra conținutului deciziilor judiciare. Același lucru ar fi valabil și pentru definiția abaterii cuprinsă la articolul 97 alineatul 1 din noua Lege privind Curtea Supremă, în special având în vedere competența Camerei de control extraordinar și cauze publice, greu de înțeles potrivit acestui stat membru, de a iniția din oficiu o procedură disciplinară ca urmare a unor erori în conținutul deciziilor pe care le examinează.
- 132 La rândul său, Republica Finlanda susține că rezultă din diferite surse independente și fiabile, precum și din elementele menționate în Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234), că posibilitatea de a iniția proceduri disciplinare împotriva judecătorilor din cauza conținutului hotărârilor judecătorești ale acestora a fost efectiv utilizată.
- 133 În memoriul său în răspuns la memoriile în intervenție, Republica Polonă susține că definițiile abaterilor disciplinare cuprinse în legislația diferitelor state membre nu sunt mai puțin largi decât cea cuprinsă la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun. Referirile la noțiuni generale ar fi atât frecvente, cât și inevitabile în acest domeniu și nu s-ar putea face o evaluare negativă a dispozițiilor în cauză fără a se lua în considerare conținutul, scopul și aplicarea practică a acestora de către instanțele disciplinare naționale.

– Aprecierea Curții

- 134 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 61 din prezenta hotărâre, cerința de independență și imparțialitate care decurge în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, pe care trebuie să o îndeplinească instanțele naționale care, precum instanțele de drept comun poloneze, pot să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii, impune, pentru a evita orice risc ca regimul disciplinar aplicabil celor care au sarcina de a judeca să fie utilizat ca un sistem de control politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești, ca un asemenea regim să includă în special norme care să definească comportamentele care constituie o abatere disciplinară.
- 135 Prin intermediul primei sale critici, Comisia susține că, prin definirea comportamentului care constituie o abatere disciplinară din partea judecătorilor instanțelor de drept comun ca acoperind orice „încălcare vădită și flagrantă a normelor de drept” și, respectiv, orice „eroare” care implică o „încălcare vădită a normelor”, articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă permit un astfel de control politic, fapt care ar fi demonstrat, de altfel, de diferitele cazuri concrete de aplicare a dispozițiilor menționate la care a făcut referire această instituție.

- 136 În această privință, trebuie subliniat de la bun început că regimul disciplinar aplicabil judecătorilor ține, desigur, de organizarea justiției și, prin urmare, de competența statelor membre, iar capacitatea autorităților unui stat membru de a angaja răspunderea disciplinară a judecătorilor poate constitui, în special și în funcție de opțiunile statelor membre, un element care permite să se contribuie la responsabilizarea și la eficiența sistemului judiciar. Cu toate acestea, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 56, 57 și 61 din prezenta hotărâre, în exercitarea acestei competențe, statele membre trebuie să respecte dreptul Uniunii, în special prin asigurarea independenței instanțelor chemate să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea acestui drept, pentru a garanta justițiabililor protecția jurisdicțională efectivă impusă la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctele 229 și 230).
- 137 În acest context, salvagardarea acestei independențe nu poate avea printre altele drept consecință excluderea totală a posibilității ca răspunderea disciplinară a unui judecător să fie angajată, în anumite cazuri cu totul excepționale, ca urmare a deciziilor judiciare adoptate de acesta. Astfel, este evident că o asemenea cerință de independență nu are scopul de a justifica eventuale comportamente grave și total impardonabile din partea judecătorilor, care ar consta, de exemplu, în încălcarea în mod deliberat și cu rea-credință sau printr-o neglijență deosebit de serioasă și gravă a normelor de drept național și de drept al Uniunii a căror respectare trebuie să o asigure sau în faptul de a acționa arbitrar ori în denegarea de dreptate, atunci când aceștia sunt chemați, în calitate de persoane însărcinate cu funcția jurisdicțională, să se pronunțe asupra litigiilor cu care sunt sesizați de către justițiabili.
- 138 În schimb, pare esențial, pentru a păstra aceeași independență și pentru a evita astfel ca regimul disciplinar să poată fi deturnat de la scopurile sale legitime și utilizat pentru controlul politic al deciziilor judiciare sau pentru a exercita presiuni asupra judecătorilor, ca faptul că o decizie judiciară conține o eventuală eroare în interpretarea și aplicarea normelor de drept național și de drept al Uniunii sau în aprecierea faptelor și în evaluarea probelor să nu poată conduce în sine la angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 234).
- 139 În consecință, chestiunea răspunderii disciplinare a unui judecător pentru o hotărâre judecătorească trebuie să fie limitată la cazuri cu totul excepționale precum cele menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre și să fie încadrată, în această privință, de criterii obiective și verificabile, referitoare la imperative legate de buna administrare a justiției, precum și de garanții care urmăresc evitarea oricărui risc de presiuni externe asupra conținutului hotărârilor judecătorești și care permit înlăturarea astfel, în percepția justițiabililor, a oricărei îndoieli legitime cu privire la impermeabilitatea judecătorilor în cauză și la neutralitatea acestora în raport cu interesele care se înfruntă (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 233).
- 140 În acest scop, este esențial să fie prevăzute în special norme care să definească suficient de clar și de precis comportamentele susceptibile să angajeze răspunderea disciplinară a judecătorilor pentru a se garanta independența inerentă misiunii lor și pentru a se evita ca aceștia să fie expuși riscului ca răspunderea lor disciplinară să poată fi angajată exclusiv ca urmare a deciziei lor (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 234).

- 141 În speță, trebuie arătat că, având în vedere numai textul lor, articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă nu îndeplinesc cerințele de claritate și de precizie expuse la punctul 140 din prezenta hotărâre. Astfel, trebuie constatat că expresiile „încălcarea vădită și flagrantă a normelor de drept” și „constatare a unei erori” care implică o „încălcare vădită a normelor de drept”, utilizate în aceste dispoziții, nu sunt de natură să excludă faptul ca răspunderea judecătorilor să poată fi angajată exclusiv pe baza conținutului pretins „eronat” al deciziilor lor, garantând în același timp ca o asemenea răspundere să fie întotdeauna strict limitată la cazuri cu totul excepționale, precum cele menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre.
- 142 De altfel, din jurisprudența constantă a Curții rezultă că domeniul de aplicare al dispozițiilor legislative naționale care fac obiectul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor trebuie, ca regulă, să fie apreciat în funcție de interpretarea oferită acestora de instanțele naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2007, Comisia/Germania, C-490/04, EU:C:2007:430, punctul 49 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 16 septembrie 2015, Comisia/Slovacia, C-433/13, EU:C:2015:602, punctul 81).
- 143 În această privință, este adevărat că Republica Polonă a făcut trimitere în mod detaliat la jurisprudența dezvoltată de-a lungul mai multor ani de către Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) în ceea ce privește diferitele elemente constitutive ale noțiunii de „încălcare vădită și flagrantă a normelor de drept” în sensul articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun. Or, jurisprudența națională descrisă astfel și a cărei existență și conținut nu au fost contestate de Comisie pare efectiv să fi adoptat o interpretare deosebit de restrictivă a acestei noțiuni, reflectând o preocupare vădită de a păstra independența judecătorilor.
- 144 Cu toate acestea, trebuie arătat mai întâi că cele două dispoziții care fac obiectul prezentei critici utilizează formule parțial diferite, dat fiind că articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă se referă astfel numai la încălcări „vădite” ale normelor de drept. Or, omiterea din această nouă dispoziție a precizării referitoare la caracterul „flagrant” al încălcării normelor de drept prevăzute în schimb la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, precizare care este luată în considerare în special în jurisprudența constantă a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) menționată la punctul 143 din prezenta hotărâre, este de natură să genereze îndoieli cu privire la domeniile de aplicare ale dispozițiilor menționate. Pe de altă parte, împrejurarea că, în temeiul articolului 97 alineatele 1 și 3, camera în cauză poate, atunci când efectuează o „constatare a unei erori” din partea unui judecător a cărui hotărâre o reexaminează și consideră, în acest context, că această „eroare” reflectă o „încălcare vădită a normelor de drept”, să solicite direct ca o cauză disciplinară împotriva judecătorului respectiv să fie examinată în fața Camerei disciplinare ar putea fi înțeleasă ca implicând faptul că răspunderea judecătorilor poate fi angajată numai pe baza conținutului pretins „eronat” al deciziilor lor judiciare în cazuri care nu se limitează la ipotezele cu totul excepționale menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre.
- 145 În continuare, este necesar să se constate că deciziile Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) referitoare la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun menționate astfel de Republica Polonă au fost adoptate nu de actuala Cameră disciplinară a acestei instanțe, ci de camera acestei instanțe care era competentă înainte de reformă.
- 146 În plus, trebuie amintit în această privință că, după cum rezultă din cuprinsul punctului 61 din prezenta hotărâre, pentru a se asigura că răspunderea disciplinară a judecătorilor este supusă unor garanții menite să evite orice risc de presiuni exterioare asupra conținutului hotărârilor judecătorești, normele care definesc comportamentele constitutive ale unei abateri în cadrul

regimului disciplinar aplicabil judecătorilor trebuie privite coroborat cu celelalte norme care caracterizează un astfel de regim și în special cu cele care trebuie să prevadă că deciziile pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor sunt luate sau controlate de o instanță independentă și imparțială.

- 147 În speță și astfel cum reiese din motivele pentru care Curtea a admis cea de a doua critică formulată de Comisie în susținerea acțiunii sale, Camera disciplinară recent instituită prin noua Lege privind Curtea Supremă, căreia i s-a atribuit competența de a judeca, după caz, fie în apel, fie în primă instanță și în apel cauze disciplinare privind judecătorii instanțelor de drept comun, nu îndeplinește această cerință de independență și de imparțialitate.
- 148 În consecință, o asemenea împrejurare este, la rândul său, de natură să crească riscul ca dispoziții precum articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă, care definesc abaterile disciplinare în termeni care nu răspund cerințelor de claritate și de precizie enunțate la punctul 140 din prezenta hotărâre și care nu garantează că punerea în discuție a răspunderii judecătorilor ca urmare a deciziilor lor se limitează strict la situațiile menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre, vor face obiectul unei interpretări care să permită astfel ca regimul disciplinar să fie utilizat pentru a influența deciziile judiciare.
- 149 Existența riscului ca regimul disciplinar să fie efectiv utilizat pentru a influența deciziile judiciare este confirmată și de decizia Camerei disciplinare din 4 februarie 2020 menționată la punctele 126 și 127 din prezenta hotărâre.
- 150 În această privință, este necesar să se respingă de la bun început argumentul Republicii Polone potrivit căruia această decizie a Camerei disciplinare nu ar putea fi luată în considerare de Curte în scopul de a aprecia pretinsa neîndeplinire a obligațiilor de către acest stat membru, pentru motivul că această neîndeplinire trebuie, potrivit unei jurisprudențe constante, să fie apreciată la data la care a expirat termenul prevăzut în avizul motivat. Astfel, după cum a arătat în mod corect Comisia în ședința în fața Curții, această decizie a Camerei disciplinare nu este decât un element de probă apărut ulterior emiterii avizului motivat și este menită să ilustreze critica formulată atât în acest aviz motivat, cât și în prezenta acțiune, referitoare la riscul ca, în contextul reformelor legislative care au avut loc recent în Polonia, regimul disciplinar aplicabil judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze să poată fi utilizat pentru a influența conținutul hotărârilor judecătorești. Or, așa cum a statuat deja Curtea, luarea în considerare a unor elemente de probă apărute după emiterea avizului motivat nu constituie o modificare a obiectului litigiului, astfel cum rezultă din acest aviz motivat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2002, Comisia/Spania, C-139/00, EU:C:2002:438, punctul 21).
- 151 Din decizia menționată a Camerei disciplinare rezultă că, în principiu, o abatere disciplinară poate fi imputată unui judecător, în temeiul articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, pentru faptul că a somat Seimul, cu o presupusă încălcare flagrantă și vădită a normelor de drept, să prezinte documente referitoare la procesul de numire a membrilor KRS în noua sa compunere.
- 152 O asemenea interpretare largă a articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun se îndepărtează de interpretarea deosebit de restrictivă a acestei dispoziții reținută de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), așa cum a fost menționată la punctul 143 din prezenta hotărâre, și reflectă astfel, în cadrul statului membru în cauză, un regres în ceea ce privește protecția valorii statului de drept.

- 153 Trebuie adăugat că, în cazul în care o reglementare națională face obiectul unor interpretări judiciare divergente care pot fi luate în considerare, dintre care unele au ca rezultat o aplicare compatibilă cu dreptul Uniunii a acestei reglementări, iar altele o aplicare incompatibilă cu dreptul Uniunii, trebuie să se constate că, cel puțin, această reglementare nu este suficient de clară și de precisă pentru a asigura o aplicare compatibilă cu dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 decembrie 2003, Comisia/Italia, C-129/00, EU:C:2003:656, punctul 33).
- 154 În sfârșit, Comisia a făcut referire la o serie de cazuri concrete recente în care, în cadrul noului regim disciplinar instituit prin Legea privind instanțele de drept comun, agentul disciplinar a inițiat anchete disciplinare împotriva judecătorilor din cauza conținutului hotărârilor judecătorești adoptate de aceștia, fără să rezulte că judecătorii în cauză au săvârșit încălcări ale obligațiilor lor, precum cele menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre. În această privință, trebuie remarcat în special că au fost inițiate proceduri disciplinare printre altele din cauza unor hotărâri judecătorești în care Curtea a fost sesizată cu cereri de decizie preliminară care urmăreau verificarea conformității anumitor dispoziții de drept intern cu dispozițiile de drept al Uniunii referitoare la statul de drept și la independența judecătorilor.
- 155 Deși Republica Polonă susține că criticile formulate de agentul disciplinar în cauzele menționate nu se referă la încălcări vădite și flagrante ale normelor de drept în sensul articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, ci la depășirea de către judecătorii în cauză a competenței lor sau la o încălcare de către aceștia a funcției judiciare, nu este mai puțin adevărat că aceste critici au o legătură directă cu conținutul hotărârilor judecătorești adoptate de judecătorii menționați.
- 156 Or, simpla perspectivă a inițierii unor astfel de cercetări disciplinare este în sine susceptibilă să exercite o presiune asupra celor care au sarcina de a judeca (a se vedea în acest sens Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 199).
- 157 Ținând seama de toate considerațiile precedente, Curtea consideră că este stabilit că, în contextul specific rezultat din reformele recente care afectează puterea judiciară poloneză și regimul disciplinar aplicabil judecătorilor instanțelor de drept comun și în special având în vedere că nu sunt garantate independența și imparțialitatea organului judiciar competent să se pronunțe asupra procedurilor disciplinare care îi vizează pe acești judecători, definițiile abaterii disciplinare cuprinse la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și la articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă nu permit evitarea utilizării acestui regim disciplinar pentru a genera presiuni și un efect disuasiv asupra judecătorilor care sunt chemați să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii, ceea ce poate influența conținutul deciziilor lor. Așadar, dispozițiile menționate aduc atingere independenței judecătorilor respectivi, și aceasta, în plus, cu prețul unei diminuări a protecției valorii statului de drept în Polonia, în sensul jurisprudenței menționate la punctul 51 din prezenta hotărâre, cu încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 158 Rezultă că prima critică trebuie să fie primită.

Cu privire la cea de a treia critică

– Argumentația părților

- 159 Prin intermediul celei de a treia critici, Comisia susține că articolul 110 alineatul 3 și articolul 114 alineatul 7 din Legea privind instanțele de drept comun nu îndeplinesc cerința prevăzută la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE potrivit căreia cauzele disciplinare privind judecătoria instanțelor de drept comun trebuie să poată fi judecate de o instanță „instituită prin lege”, întrucât aceste dispoziții naționale conferă președintelui Camerei disciplinare puterea discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă teritorial să judece astfel de cauze.
- 160 În această privință, Comisia consideră că, în special în absența unor criterii prevăzute de lege pentru a delimita exercitarea acestei puteri, ea ar putea fi utilizată pentru a atribui o cauză unei instanțe disciplinare specifice și, în consecință, ar putea fi considerată cel puțin un mijloc de utilizare a regimului disciplinar în scopul controlului politic al conținutului deciziilor judiciare. În plus, un asemenea risc ar fi agravat în speță de faptul că Camera disciplinară nu este un organ independent și imparțial.
- 161 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține că rezultă din articolul 110 alineatul 1 punctul 1 litera a) și din articolul 110a alineatele 1 și 3 din Legea privind instanțele de drept comun că cauzele disciplinare sunt de competența celor 11 instanțe disciplinare care sunt înființate pe lângă curțile de apel și ai căror membri sunt numiți, în urma unui aviz al KRS, de ministrul justiției dintre judecătoria instanțelor de drept comun și care activează în formație permanentă pentru o perioadă de șase ani. Rezultă că instanțele menționate sunt într-adevăr instituite prin lege.
- 162 La rândul său, președintele Camerei disciplinare s-ar limita să desemneze una dintre aceste instanțe disciplinare, ținând seama de factori precum economia procedurală, nivelul volumului de muncă al instanțelor respective, distanța, precum și legăturile posibile dintre părțile la procedură și instanțele menționate. Stabilirea acestor criterii prin lege nu ar servi niciunui scop identificabil, în special în ceea ce privește protecția drepturilor judecătorului anchetat sau a intereselor justiției, întrucât toate instanțele disciplinare care ar putea fi desemnate ar prezenta aceleași garanții de competență și de independență.
- 163 Tocmai pentru a garanta imparțialitatea instanțelor disciplinare amintite a fost introdusă soluția de a desemna ca fiind competentă teritorial o instanță de apel situată într-o circumscripție teritorială diferită de cea în care judecătorul în cauză își desfășoară activitatea. În plus, întrucât membrii instanței disciplinare chemați să facă parte din acesta sunt desemnați prin tragere la sorți dintre toți judecătorii acestei instanțe, ar fi neîntemeiată afirmația potrivit căreia puterea de a desemna instanța disciplinară competentă teritorial să judece cauza ar putea fi utilizată în scopul controlului politic al conținutului hotărârilor judecătorești.

– Aprecierea Curții

- 164 Astfel cum s-a arătat la punctele 61 și 80 din prezenta hotărâre, cerința de independență care decurge în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, pe care trebuie să o îndeplinească instanțele naționale care, precum instanțele de drept comun poloneze, pot fi nevoite să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii, impune ca normele care reglementează regimul disciplinar aplicabil judecătorilor care compun aceste instanțe să prevadă printre altele

intervenția unor entități care îndeplinesc ele însele garanțiile inerente unei protecții jurisdicționale efective, în conformitate cu o procedură care să garanteze pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă.

- 165 Pe de altă parte, trebuie amintit că, în măsura în care carta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO, articolul 52 alineatul (3) din cartă este destinat să asigure coerența necesară între drepturile prevăzute de aceasta și drepturile corespunzătoare garantate de CEDO, fără a aduce atingere autonomiei dreptului Uniunii. Potrivit Explicațiilor cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17), articolul 47 al doilea paragraf din cartă corespunde articolului 6 paragraful 1 din CEDO, iar articolul 48 din cartă este identic cu articolul 6 paragrafele (2) și (3) din CEDO. Prin urmare, Curtea trebuie să aibă în vedere că interpretarea pe care o dă articolului 47 al doilea paragraf și articolului 48 din cartă asigură un nivel de protecție care nu încalcă nivelul garantat la articolul 6 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Hotărârea din 29 iulie 2019, Gambino și Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 166 În temeiul articolului 47 al doilea paragraf prima teză din cartă, orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei „instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege”.
- 167 După cum a statuat Curtea, garanțiile privind accesul la o instanță judecătorească independentă, imparțială și constituită în prealabil prin lege, dar mai ales cele care stabilesc noțiunea, precum și compunerea acesteia reprezintă piatra de temelie a dreptului la un proces echitabil. Verificarea cerinței ca un organism să constituie, prin compunerea sa, o astfel de instanță judecătorească este necesară în special pentru încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire justițiabilului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia, C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 57).
- 168 Pe de altă parte, rezultă în mod clar din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că sintagma „instituită prin lege” de la articolul 6 paragraful 1 din CEDO se referă nu numai la temeiul juridic al existenței înseși a instanței judecătorești, ci și la compunerea completului de judecată în fiecare cauză. Scopul acestei expresii este de a evita ca organizarea sistemului judiciar să fie lăsată la discreția executivului și de a asigura că această chestiune este reglementată prin lege. În plus, în țările cu legislație codificată, organizarea sistemului judiciar nu poate fi lăsată nici la discreția autorităților judiciare, ceea ce nu exclude însă ca acestora să li se recunoască o anumită putere de interpretare a legislației naționale în materie. În plus, delegarea de competențe în chestiuni legate de organizarea judiciară este acceptabilă în măsura în care această posibilitate se înscrie în cadrul dreptului intern al statului în cauză, inclusiv în dispozițiile relevante ale constituției acestuia (a se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 28 aprilie 2009, Savino și alții împotriva Italiei, CE:ECHR:2009:0428JUD001721405, § 94 și 95, precum și jurisprudența citată).
- 169 În prezenta cauză, dispozițiile articolului 110 alineatul 3 și ale articolului 114 alineatul 7 din Legea privind instanțele de drept comun pe care Comisia le contestă nu se referă la însăși existența instanțelor disciplinare chemate să se pronunțe asupra procedurilor disciplinare inițiate împotriva judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze, ci la condițiile în care procedurile disciplinare împotriva acestor judecători sunt atribuite unor astfel de instanțe disciplinare.

- 170 Astfel, prin intermediul celei de a treia critici, Comisia nu vizează condițiile de constituire a instanțelor disciplinare poloneze sau de numire a judecătorilor care le compun, ci condițiile de desemnare a instanței disciplinare care, dintre instanțele disciplinare situate în diferitele circumscripții teritoriale existente în Polonia, va fi chemată să se pronunțe cu privire la o anumită procedură disciplinară desfășurată împotriva unui judecător.
- 171 În această privință, trebuie arătat că, în ceea ce privește articolul 6 paragraful 1 din CEDO, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat printre altele că cerința potrivit căreia instanțele trebuie să fie instituite prin lege exclude ca reatribuirea unei cauze unei instanțe situate într-o altă circumscripție teritorială să intre în competența discreționară a unei entități anume. Mai exact, instanța menționată a considerat că împrejurarea că nu au fost precizate în reglementarea aplicabilă nici motivele pentru care poate avea loc o astfel de reatribuire, nici criteriile care să o guverneze poate da naștere unei aparențe de lipsă de independență și de imparțialitate din partea instanței astfel desemnate în mod discreționar și nu oferă gradul de previzibilitate și de certitudine necesar pentru ca o asemenea instanță să fie considerată ca fiind „instituită prin lege” (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 12 ianuarie 2016, *Miracle Europe kft împotriva Ungariei*, CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, § 58, 63 și 67).
- 172 În speță, trebuie să se constate că dispozițiile naționale contestate de Comisie în cadrul prezentei critici conferă președintelui Camerei disciplinare competența discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă teritorial să judece o cauză disciplinară intentată împotriva unui judecător de la instanțele de drept comun fără ca criteriile care trebuie să guverneze o astfel de desemnare să fi fost precizate în reglementarea aplicabilă.
- 173 Or, după cum a susținut Comisia, în absența unor asemenea criterii, o atare competență ar putea fi utilizată printre altele pentru a direcționa anumite cauze către anumiți judecători, evitând repartizarea acestora altor judecători, sau pentru a exercita presiuni asupra judecătorilor astfel desemnați (a se vedea de asemenea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 12 ianuarie 2016, *Miracle Europe kft împotriva Ungariei*, ECHR:2016:0112JUD005777413, punctul 58).
- 174 În speță și după cum a susținut și Comisia, un astfel de risc este sporit de faptul că persoana însărcinată cu desemnarea instanței disciplinare competente teritorial nu este altcineva decât președintele Camerei disciplinare, adică entitatea însărcinată să judece în al doilea grad de jurisdicție căile de atac împotriva deciziilor pronunțate de instanța disciplinară respectivă, Camera disciplinară a cărei independență și imparțialitate nu sunt garantate, așa cum rezultă din cuprinsul punctelor 80-113 din prezenta hotărâre.
- 175 În sfârșit, contrar celor susținute de Republica Polonă, simpla desemnare prin tragere la sorți a judecătorilor însărcinați să se pronunțe asupra unei anumite proceduri disciplinare nu este de natură să elimine riscul menționat la punctul 173 din prezenta hotărâre, întrucât această tragere la sorți are loc exclusiv dintre membrii instanței disciplinare desemnate de președintele Camerei disciplinare.
- 176 Rezultă din toate cele ce precedă că articolul 110 alineatul 3 și articolul 114 alineatul 7 din Legea privind instanțele de drept comun, în măsura în care conferă președintelui Camerei disciplinare competența discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă teritorial să judece procedurile disciplinare împotriva judecătorilor de la instanțele de drept comun, și anume

judecători care pot fi chemați să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii, nu îndeplinesc cerința care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE potrivit căreia astfel de cauze trebuie să fie examinate de o instanță judecătorească „instituită prin lege”.

177 În consecință, cea de a treia critică trebuie să fie primită.

Cu privire la cea de a patra critică

– Argumentația părților

178 Prin intermediul celei de a patra critici, care cuprinde două aspecte, Comisia susține că dispozițiile articolelor 112b și 113a și ale articolului 115a alineatul 3 din Legea privind instanțele de drept comun încalcă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE în măsura în care nu garantează examinarea într-un termen rezonabil a cauzelor disciplinare privind judecătorii acestor instanțe și nici dreptul la apărare al judecătorului care face obiectul procedurii.

179 În ceea ce privește primul aspect al acestei critici, Comisia consideră că rezultă din articolul 112b alineatul 3 din Legea privind instanțele de drept comun că ministrul justiției poate numi un agent disciplinar al ministrului justiției pentru a-l înlocui pe agentul disciplinar care s-a ocupat până atunci de cauza respectivă, iar acest lucru în orice etapă a unei proceduri disciplinare, inclusiv după ce cauza a fost repartizată instanței disciplinare sau în timpul examinării unei căi de atac împotriva deciziei acesteia din urmă. Pe de altă parte, în conformitate cu articolul 112b alineatul 5 din această lege, în cazul în care o decizie de refuz al inițierii unei proceduri disciplinare sau de încetare a acesteia fără a se lua măsuri suplimentare sau o decizie de închidere a unei astfel de proceduri devine definitivă, aceste situații nu ar împiedica un agent disciplinar al ministrului justiției să fie numit din nou în aceeași cauză, astfel încât ministrul menționat ar avea posibilitatea de a menține permanent acuzațiile împotriva unui judecător. Prin urmare, respectarea termenului rezonabil nu ar fi garantată.

180 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celei de a patra critici, Comisia susține că principiul respectării dreptului la apărare este încălcat, pe de o parte, prin articolul 113a din Legea privind instanțele de drept comun, în măsura în care această dispoziție prevede că procedura în fața instanței disciplinare poate continua în lipsa desemnării unui apărător care să reprezinte un judecător care nu poate lua parte la procedura în fața acestei instanțe din motive de sănătate sau atunci când apărătorul desemnat de acest judecător nu a preluat încă apărarea intereselor sale.

181 Pe de altă parte, articolul 115a alineatul 3 din Legea privind instanțele de drept comun, în măsura în care prevede că instanța disciplinară continuă procedura chiar și în cazul absenței justificate a judecătorului vizat sau a apărătorului său, contravine principiului *audiatur et altera pars*, care ar constitui unul dintre elementele esențiale ale dreptului la apărare. În această privință, ar fi lipsit de relevanță faptul că dispoziția menționată precizează că procedura este continuată numai dacă acest lucru nu contravine bunei desfășurări a acesteia, întrucât o astfel de noțiune nu ar putea fi asimilată cu luarea în considerare a intereselor legitime ale judecătorului în cauză. Același lucru ar fi valabil și în ceea ce privește împrejurarea că articolul 115 alineatele 2 și 4 din legea menționată prevede că, în același timp cu notificarea citației de înfățișare, instanța disciplinară invită judecătorul în cauză să prezinte clarificări în scris și toate elementele de probă, întrucât respectarea dreptului la apărare impune de asemenea ca judecătorul să aibă posibilitatea de a participa la procedură atunci când instanța amintită examinează admisibilitatea și valoarea probatorie a acestor probe.

- 182 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține că, deși Comisia, prin intermediul primului aspect al criticii astfel cum a fost formulat în concluziile cererii introductive, contestă însăși crearea funcției de agent disciplinar al ministrului justiției și articolul 112b din Legea privind instanțele de drept comun în ansamblul său, instituția menționată nu a precizat motivele pentru care numirea unui asemenea agent ar fi contrară dreptului Uniunii, ci s-a limitat, în realitate, la contestarea alineatului 5 a doua teză al articolului 112b amintit.
- 183 În ceea ce privește articolul 112b alineatul 5 a doua teză din această lege, argumentele Comisiei nu se referă la conținutul normativ al acestei dispoziții, ci doar la posibilitatea ca ministrul justiției să încerce, în pofida unei decizii definitive într-o cauză disciplinară, să utilizeze această dispoziție pentru a menține în permanență aceleași acuzații împotriva unui judecător. Or, Comisia s-ar fi limitat în această privință să ofere o interpretare pur ipotetică acestei dispoziții naționale, care nu a fost niciodată verificată în practică și care este contrară dreptului național aplicabil. Astfel, articolul 112b alineatul 5 prima teză din Legea privind instanțele de drept comun ar prevede că mandatul agentului disciplinar al ministrului justiției expiră în cele trei ipoteze menționate acolo, iar sfârșitul acestui mandat ar avea un caracter definitiv întrucât principiul *ne bis in idem* care decurge din articolul 17 alineatul 1 punctul 7 din Codul de procedură penală – dispoziție care se aplică, *mutatis mutandis*, procedurilor disciplinare în temeiul articolului 128 din Legea privind instanțele de drept comun – ar exclude o nouă acțiune în aceeași cauză.
- 184 În plus, potrivit Republicii Polone, nu există nicio legătură între durata procedurii și faptul că aceasta este condusă de către agentul disciplinar sau de către agentul disciplinar al ministrului justiției, întrucât intervenția acestuia din urmă nu are nicio incidență asupra cursului actelor deja efectuate sau asupra termenelor procedurale obligatorii care se aplică, indiferent dacă procedura este condusă de unul sau de celălalt dintre acești agenți.
- 185 În ceea ce privește al doilea aspect al celei de a patra critici, Republica Polonă susține că articolul 113a din Legea privind instanțele de drept comun are ca unic scop să asigure desfășurarea eficientă a procedurilor disciplinare prin prevenirea oricărei obstrucții în etapa examinării cauzei de către instanța disciplinară.
- 186 În ceea ce privește articolul 115a alineatul 3 din această lege, condiția referitoare la buna desfășurare a procedurii disciplinare ar fi examinată de o instanță independentă, care ar aprecia dacă investigarea tuturor faptelor, atât cele care îl incriminează, cât și cele care îl disculpă pe judecătorul vizat, ar permite sau nu desfășurarea procedurii în absența judecătorului respectiv sau a apărătorului acestuia. În plus, dreptul judecătorului în cauză de a fi audiat ar fi garantat încă din etapa procedurii desfășurate de către agentul disciplinar sau de către agentul disciplinar al ministrului justiției, astfel cum rezultă din articolul 114 din legea menționată, întrucât acești agenți pot, mai întâi, să îl invite pe judecătorul respectiv să prezinte o declarație scrisă cu privire la obiectul examinării și trebuie să îl invite ulterior, în momentul notificării acuzațiilor disciplinare, să prezinte clarificări scrise și toate probele și pot asculta în sfârșit explicațiile judecătorului sau chiar trebuie să facă acest lucru dacă persoana în cauză solicită acest lucru. Pe de altă parte, atunci când instanța disciplinară convoacă părțile la ședință, ea ar fi obligată, în conformitate cu articolul 115 din aceeași lege, să solicite părților să prezinte elementele de probă și judecătorului în cauză să prezinte clarificări în scris.

– *Aprecierea Curții*

- 187 Astfel cum s-a amintit la punctul 164 din prezenta hotărâre, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune ca normele care reglementează regimul disciplinar aplicabil judecătorilor care pot fi nevoiți să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii să prevadă o procedură care să garanteze pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă.
- 188 Trebuie subliniat de la bun început că rezultă deja din analiza și admiterea primelor trei critici ale Comisiei că, spre deosebire de cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, regimul disciplinar aplicabil judecătorilor de la instanțele de drept comun din Polonia se caracterizează în special prin faptul că instanțele implicate în procedura disciplinară nu îndeplinesc cerința de independență și de imparțialitate și nici cerința de a fi stabilite prin lege, precum și prin împrejurarea că faptele care constituie o abatere disciplinară nu sunt definite de legislația poloneză în mod suficient de clar și de precis. Cea de a patra critică trebuie analizată luând în considerare contextul normativ în care se înscriu astfel dispozițiile naționale care fac obiectul celei de a patra critici a Comisiei.
- 189 În conformitate cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă, orice persoană are dreptul la un proces într-un termen rezonabil și să fie consiliată, apărută și reprezentată. La rândul său, articolul 48 alineatul (2) din cartă prevede că oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare.
- 190 Pe de altă parte, după cum reiese din cuprinsul punctului 165 din prezenta hotărâre, Curtea trebuie să se asigure că interpretarea pe care o dă articolului 47 al doilea paragraf și articolului 48 din cartă asigură un nivel de protecție care nu îl încalcă pe cel garantat de articolul 6 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.
- 191 În ceea ce privește primul aspect al celei de a patra critici, trebuie amintit că dreptul persoanelor la un proces într-un termen rezonabil constituie un principiu general al dreptului Uniunii, care a fost consacrat la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, precum și, astfel cum tocmai s-a amintit, la articolul 47 al doilea paragraf din cartă în ceea ce privește procedura jurisdicțională (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 71 și jurisprudența citată).
- 192 Cu toate acestea, în speță, Comisia nu invocă încălcarea dreptului de a fi judecat într-un termen rezonabil într-un caz concret determinat, ipoteză care intră astfel în special în domeniul de aplicare a articolului 47 din cartă, ci reproșează Republicii Polone că nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, întrucât, în esență, dispozițiile naționale criticate de această instituție sunt concepute în așa fel încât acest drept nu poate fi pe deplin garantat în ceea ce privește procedurile disciplinare desfășurate în privința judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze.
- 193 În această privință, rezultă în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE că este necesar, pentru a păstra independența judecătorilor care pot fi chemați să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii și pentru a evita orice risc ca sistemul disciplinar care li se aplică să fie utilizat ca un sistem de control politic al conținutului deciziilor lor judiciare, ca normele care reglementează procedurile disciplinare referitoare la asemenea judecători să nu fie concepute astfel încât să împiedice examinarea cauzei acestora într-un termen rezonabil (a se vedea prin analogie Hotărârea Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, punctul 221).

- 194 Trebuie remarcat de la bun început că, în această privință, având în vedere argumentația dezvoltată de Comisie în susținerea primului aspect al celei de a patra critici, nu este evident modul în care simpla împrejurare, menționată în concluziile cererii introductive, că articolul 112b din Legea privind instanțele de drept comun, vizat în ansamblul său, ar fi „[conferit] ministrului justiției competența de a numi un agent disciplinar al ministrului justiției” ar putea conduce la o depășire sistematică a termenului rezonabil în cadrul procedurilor disciplinare inițiate împotriva judecătorilor de la instanțele de drept comun poloneze și ar putea împiedica astfel judecarea cauzei lor într-un asemenea termen rezonabil.
- 195 În schimb, rezultă din argumentația menționată că criticile Comisiei vizează pe acest plan în special dispoziția specifică de la articolul 112b alineatul 5 a doua teză din Legea privind instanțele de drept comun.
- 196 În această privință, trebuie constatat că din însuși modul de redactare a articolului 112b alineatul 5 din Legea privind instanțele de drept comun rezultă că, în ipotezele menționate în prima teză a acestei dispoziții în care încetează mandatul agentului disciplinar al ministrului justiției, și anume în prezența unei hotărâri judecătorești definitive prin care se refuză inițierea unei proceduri disciplinare sau prin care se pune capăt unei asemenea proceduri, astfel de hotărâri nu împiedică numirea din nou a unui atare agent disciplinar de către ministrul justiției în aceeași cauză.
- 197 Or, o asemenea dispoziție, a cărei formulare clară sugerează astfel că, după ce un judecător a făcut obiectul unei investigații și al unei proceduri disciplinare încheiate printr-o hotărâre judecătorească definitivă, el poate face din nou obiectul unor astfel de investigații și proceduri în aceeași cauză, în așa fel încât judecătorul respectiv va rămâne permanent sub amenințarea potențială a unor astfel de investigații și proceduri, în pofida intervenției unei asemenea decizii judiciare, este, prin însăși natura sa, susceptibilă să împiedice judecarea cauzei acestui judecător într-un termen rezonabil.
- 198 Împrejurarea invocată de Republica Polonă potrivit căreia existența altor principii fundamentale, precum principiul *non bis in idem*, s-ar opune inițierii unor astfel de investigații și proceduri după adoptarea unei asemenea hotărâri judecătorești definitive nu infirmă această constatare.
- 199 Astfel, pe de o parte, împrejurarea că articolul 112b alineatul 5 a doua teză din Legea privind instanțele de drept comun se poate dovedi, având în vedere formularea sa, după caz, incompatibil și cu alte principii fundamentale decât cel la care s-a referit Comisia în susținerea primului aspect al celei de a patra critici a acesteia nu poate împiedica în niciun fel să se constate, dacă este cazul, că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în ceea ce privește încălcarea acestui din urmă principiu.
- 200 Pe de altă parte, aceeași împrejurare nu este de natură să afecteze concluzia potrivit căreia simpla existență a unei dispoziții naționale redactate în acest mod este de natură să genereze, în ceea ce privește judecătorii în cauză, amenințarea menționată la punctul 197 din prezenta hotărâre și să dea naștere astfel riscului ca regimul disciplinar să fie utilizat ca un sistem de control politic asupra conținutului deciziilor judiciare pe care aceștia sunt chemați să le pronunțe.
- 201 De asemenea, faptul că Comisia nu ar fi menționat niciun caz concret în care articolul 112b alineatul 5 a doua teză din Legea privind instanțele de drept comun a fost aplicat în prezența unei hotărâri definitive precum cele vizate la articolul 112b alineatul 5 prima teză este lipsit de

relevantă pentru aprecierea temeiniciei neîndeplinirii invocate a obligațiilor, care privește însăși adoptarea dispoziției naționale contestate și atingerea adusă independenței judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze care ar putea rezulta din aceasta.

- 202 Rezultă din ansamblul celor ce precedă că articolul 112b alineatul 5 a doua teză din Legea privind instanțele de drept comun, în măsura în care aduce atingere independenței judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze prin faptul că nu garantează că acțiunea lor în materie disciplinară poate fi judecată într-un termen rezonabil, nu îndeplinește cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. În consecință, primul aspect al celei de a patra critici trebuie să fie primit în măsura în care se referă la această dispoziție națională.
- 203 În ceea ce privește cel de al doilea aspect al acestei critici, trebuie amintit de la bun început că principiul fundamental al protecției jurisdicționale efective a drepturilor, reafirmat la articolul 47 din cartă, și noțiunea de „proces echitabil”, menționată la articolul 6 din CEDO, sunt constituite din diverse elemente, care includ printre altele dreptul la apărare și dreptul de a fi consiliat, apărut și reprezentat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone și alții*, C-305/05, EU:C:2007:383, punctul 31, și Hotărârea din 26 iulie 2017, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 204 De asemenea, respectarea dreptului la apărare în orice procedură susceptibilă să conducă la aplicarea unor sancțiuni constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii care a fost consacrat la articolul 48 alineatul (2) din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2010, *Akzo Nobel Chemicals și Akros Chemicals/Comisia și alții*, C-550/07 P, EU:C:2010:512, punctul 92 și jurisprudența citată).
- 205 Rezultă de asemenea din jurisprudența Curții că dreptul de a fi ascultat în orice procedură face parte integrantă din respectarea dreptului la apărare astfel consacrat la articolele 47 și 48 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 iulie 2014, *Kamino International Logistics și Datema Hellmann Worldwide Logistics*, C-129/13 și C-130/13, EU:C:2014:2041, punctul 28 și jurisprudența citată, precum și punctul 29) și că un astfel de drept garantează fiecărei persoane posibilitatea de a-și face cunoscut punctul de vedere, în mod util și efectiv, în cadrul acestei proceduri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iulie 2017, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, punctul 34).
- 206 În ceea ce privește dreptul de acces la un avocat, Curtea a precizat că avocatul trebuie, în plus, să fie în măsură să își îndeplinească misiunea de consiliere, de apărare și de reprezentare a clientului său într-un mod corespunzător, în caz contrar acesta din urmă ar fi privat de drepturile care îi sunt conferite prin articolul 47 din cartă și prin articolul 6 din CEDO (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone și alții*, C-305/05, EU:C:2007:383, punctul 32).
- 207 În sfârșit, chiar dacă este adevărat că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, drepturile fundamentale, precum respectarea dreptului la apărare, inclusiv dreptul de a fi ascultat, nu sunt prerogative absolute, ci pot presupune restricții, acest lucru este valabil cu condiția ca respectivele restricții să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite prin măsura în cauză și să nu constituie, în raport cu obiectivul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere substanței înseși a drepturilor astfel garantate (Hotărârea din 26 iulie 2017, C-348/16, EU:C:2017:591, punctul 38 și jurisprudența citată).

- 208 În prezenta cauză, rezultă, pe de o parte, din articolul 113a din Legea privind instanțele de drept comun coroborat cu articolul 113 alineatele 2 și 3 din această lege că, în cazul în care judecătorul care face obiectul procedurii nu poate participa la procedura în fața instanței disciplinare din motive de sănătate, iar instanța menționată sau președintele acesteia desemnează, la cererea judecătorului respectiv sau din oficiu, un avocat care să se ocupe de apărarea intereselor judecătorului menționat, actele referitoare la această desemnare și la această preluare nu au efect suspensiv asupra desfășurării procedurii.
- 209 Pe de altă parte, articolul 115a alineatul 3 din Legea privind instanțele de drept comun prevede că procedura este condusă de instanța disciplinară chiar și în cazul absenței justificate a judecătorului vizat sau a reprezentantului acestuia, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi contrar bunei desfășurări a procedurii disciplinare.
- 210 În această privință, trebuie constatat că astfel de norme procedurale sunt de natură să restrângă drepturile judecătorilor împotriva cărora se inițiază o procedură disciplinară de a fi ascultați efectiv de instanța disciplinară și de a beneficia de o apărare efectivă în fața acesteia din urmă. Astfel, normele respective nu sunt de natură să garanteze că, în cazul absenței justificate a judecătorului în cauză sau a apărătorului său în cursul procedurii în fața acestei instanțe, judecătorul respectiv va rămâne întotdeauna în măsură să își expună punctul de vedere, în mod util și eficient, dacă este necesar cu ajutorul unui avocat care are el însuși posibilitatea efectivă de a-i asigura apărarea.
- 211 Contrar celor susținute de Republica Polonă, o astfel de garanție nu rezultă nici din împrejurarea că articolul 115a alineatul 3 din Legea privind instanțele de drept comun prevede că instanța disciplinară continuă procedura numai dacă acest lucru nu este contrar bunei desfășurări a acesteia, nici din faptul că articolul 115 din această lege prevede că, în momentul notificării citației pentru înfățișare, instanța disciplinară invită judecătorul în cauză să prezinte în scris clarificări și toate elementele de probă pe care le consideră utile.
- 212 Astfel, după cum arată Comisia în cererea sa introductivă, aceste dispoziții nu sunt adecvate pentru a garanta respectarea dreptului la apărare al judecătorului în cauză în cadrul procedurii în fața instanței disciplinare.
- 213 Or, normele procedurale naționale precum cele care fac obiectul celui de al doilea aspect al prezentei critici se pot dovedi, mai ales atunci când, precum în speță, se înscriu în cadrul unui regim disciplinar care prezintă deficiențele amintite la punctul 188 din prezenta hotărâre, de natură să sporească și mai mult riscul ca regimul disciplinar aplicabil celor care au sarcina de a judeca să fie utilizat ca un sistem de control politic al conținutului hotărârilor judecătorești. Astfel, judecătorii în cauză se pot teme că, în cazul în care se pronunță într-un anumit sens în cauzele cu care sunt sesizați, vor face obiectul unei proceduri disciplinare care nu oferă, așadar, garanțiile adecvate pentru a satisface cerințele unui proces echitabil și în special cerința privind respectarea dreptului la apărare. În acest fel, limitările dreptului la apărare care rezultă din aceste norme procedurale aduc atingere independenței judecătorilor instanțelor de drept comun poloneze și, prin urmare, nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.
- 214 În aceste condiții, al doilea aspect al celei de a patra critici și, prin urmare, a patra critică în integralitatea sa trebuie de asemenea să fie primită.

Cu privire la cea de a cincea critică, întemeiată pe încălcarea articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE

– Argumentația părților

- 215 Comisia arată că, așa cum rezultă din cazurile concrete de aplicare la care a făcut referire în argumentația pe care a dezvoltat-o în susținerea primei sale critici, dispozițiile articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și ale articolului 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă pot expune un judecător la proceduri disciplinare cu ocazia adoptării unei decizii de sesizare a Curții cu o cerere de decizie preliminară, ceea ce ar încălca articolul 267 TFUE.
- 216 Astfel, posibilitatea ca judecătorii instanțelor poloneze de drept comun să fie supuși unor anchete și unor proceduri disciplinare pentru motivul că au sesizat Curtea cu o cerere de decizie preliminară ar aduce atingere dreptului de a adresa întrebări acesteia din urmă care le este conferit prin această dispoziție de drept Uniunii și ar fi de natură să îi descurajeze să facă uz de această facultate pentru a nu se expune riscului unor sancțiuni disciplinare. Independența acestor instanțe naționale ar fi astfel afectată, în condițiile în care o asemenea independență este esențială pentru buna funcționare a sistemului de cooperare judiciară între instanțele naționale menționate și Curte în cadrul mecanismului trimiterii preliminare.
- 217 În memoriul său în apărare, Republica Polonă susține că Comisia nu a ținut seama de faptul că articolul 114 din Legea privind instanțele de drept comun distinge în mod clar două etape procedurale, și anume, pe de o parte, ancheta, care este inițiată și desfășurată în vederea stabilirii eventualei existențe a unei abateri disciplinare și a identificării autorului acesteia, fără a fi îndreptată împotriva unei anumite persoane, și, pe de altă parte, procedura disciplinară, care este inițiată la rândul ei numai dacă rezultatele anchetei justifică acest lucru. Or, în cazurile concrete la care face referire Comisia, nu ar fi fost inițiate proceduri disciplinare, ci doar anchete privind judecătorii care au adresat Curții o cerere de decizie preliminară, anchete care între timp ar fi fost, de altfel, închise.
- 218 Prima anchetă s-ar fi referit la o suspiciune de abateri disciplinare în temeiul articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, care ar fi fost săvârșite de anumiți judecători ca urmare a faptului că ar fi exercitat o influență ilicită asupra președinților completelor de judecată care au înaintat Curții o cerere de decizie preliminară. Această primă anchetă ar fi fost închisă după ce au fost depuse declarații de către doi dintre judecătorii în cauză, care nu au confirmat că ar fi fost supuși unor presiuni. La rândul său, cea de a doua anchetă s-ar fi referit la suspiciunea că judecătorii menționați ar fi săvârșit o încălcare a demnității funcției lor în urma adoptării unor decizii de trimitere preliminară ale căror motive erau în esență identice, precum și la posibilitatea ca cel puțin unul dintre judecătorii menționați să fi dat o declarație falsă, în măsura în care a afirmat că a redactat el însuși decizia sa de trimitere. Ancheta menționată s-ar fi referit de asemenea la problema dacă întreruperea *sine die* a unei proceduri penale complexe de importanță considerabilă ca urmare a unei astfel de cereri de decizie preliminară, efectuată eventual cu încălcarea articolului 267 TFUE, ar putea constitui o abatere disciplinară din partea judecătorului în cauză. Cu toate acestea, această a doua anchetă ar fi fost de asemenea închisă, întrucât analiza elementelor de probă, inclusiv a declarațiilor judecătorilor în cauză, nu a permis să se concluzioneze că ei au săvârșit astfel de încălcări.

- 219 Potrivit Republicii Polone, asemenea anchete nu aduc atingere independenței judecătorilor din moment ce au un caracter excepțional și nu conduc în mod necesar la o procedură disciplinară, întrucât scopul lor nu este de a pune în discuție validitatea deciziilor pe care aceștia le-au adoptat, ci de a semnală eventualele încălcări manifeste și flagrante ale obligațiilor lor, așa cum a susținut acest stat membru în răspunsul său la prima critică a Comisiei. Așadar, regimul disciplinar în discuție în prezenta acțiune nu ar fi avut niciun efect asupra exercitării efective de către instanțele în cauză a competenței lor de a sesiza Curtea cu o cerere de decizie preliminară și nici asupra capacității acestora de a formula în viitor trimiteri preliminare.
- 220 În plus, numai împrejurarea că un agent disciplinar formulează astfel plângeri sau examinează un anumit caz nu poate, în lipsa unei decizii judecătorești care să confirme o asemenea interpretare, să conducă la concluzia că simplul fapt de a fi sesizat Curtea cu o cerere de decizie preliminară ar putea constitui o abatere disciplinară. Nici textul articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, nici interpretarea consacrată a acestei dispoziții, la care Republica Polonă a făcut referire în răspunsul său la prima critică, nu ar permite astfel angajarea răspunderii disciplinare a unui judecător numai pentru acest motiv.
- 221 Potrivit celor cinci state membre care au intervenit în susținerea concluziilor Comisiei, rezultă atât din modul de interpretare și de aplicare a articolului 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, cât și din împrejurările aduse la cunoștința Curții de instanțele de trimitere în cadrul cauzelor în care a fost pronunțată Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234), precum și din îndrumările care rezultă din aceeași hotărâre că Republica Polonă a încălcat articolul 267 TFUE. În această privință, nu ar avea importanță dacă anchetele în cauză au fost închise fără ca judecătorii vizați să fi făcut obiectul unei proceduri judiciare, întrucât numai efectul disuasiv care rezultă din riscul de a face obiectul unei astfel de proceduri ar fi de natură să influențeze decizia judecătorilor în ceea ce privește necesitatea de a adresa Curții o cerere de decizie preliminară într-o anumită cauză.

– Aprecierea Curții

- 222 Trebuie amintit de la bun început că cheia de boltă a sistemului jurisdicțional instituit de tratate o constituie procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE, care, prin instituirea unui dialog de la instanță la instanță între Curte și instanțele din statele membre, are drept scop asigurarea unității de interpretare a dreptului Uniunii, permițând astfel asigurarea coerenței acestuia, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate (Avizul 2/13 din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 176, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea A. B. și alții, punctul 90, precum și jurisprudența citată).
- 223 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 267 TFUE conferă instanțelor naționale cea mai largă posibilitate de a o sesiza în măsura în care consideră că o cauză pendinte ridică probleme care impun interpretarea sau aprecierea validității dispozițiilor de drept al Uniunii necesare în vederea soluționării litigiului dedus judecării acestora (Hotărârea din 5 octombrie 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punctul 26, precum și Hotărârea A. B. și alții, punctul 91 și jurisprudența citată).

- 224 Pe de altă parte, în ceea ce privește o instanță ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern în sensul articolului 267 al treilea paragraf TFUE, această posibilitate se transformă, sub rezerva excepțiilor recunoscute de jurisprudența Curții, chiar într-o obligație de a sesiza Curtea cu titlu preliminar (Hotărârea A. B. și alții, punctul 92 și jurisprudența citată).
- 225 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, o normă de drept național nu poate împiedica o instanță națională să utilizeze posibilitatea menționată sau să se conformeze obligației menționate, care sunt, astfel, inerente sistemului de cooperare între instanțele naționale și Curte, stabilit la articolul 267 TFUE, și funcțiilor de instanță însărcinată cu aplicarea dreptului Uniunii încredințate de această dispoziție instanțelor naționale (Hotărârea A. B. și alții, punctul 93 și jurisprudența citată).
- 226 În plus, o normă națională care riscă în special să aibă drept consecință ca un judecător național să prefere să se abțină de la a adresa Curții întrebări preliminare aduce atingere prerogativelor recunoscute astfel instanțelor naționale prin articolul 267 TFUE și, în consecință, eficacității acestui sistem de cooperare (a se vedea în acest sens Hotărârea A. B. și alții, punctul 94, precum și jurisprudența citată).
- 227 Așadar, dispozițiile naționale din care ar rezulta că judecătorii naționali se pot expune unor proceduri disciplinare ca urmare a faptului că au sesizat Curtea cu o trimitere preliminară nu pot fi admise. Astfel, simpla perspectivă de a putea, dacă este cazul, să facă obiectul unor proceduri disciplinare ca urmare a faptului că au efectuat o astfel de trimitere sau că au decis să o mențină ulterior introducerii sale este de natură să aducă atingere exercitării efective de către judecătorii naționali respectivi a posibilității și a funcțiilor vizate la punctul 225 din prezenta hotărâre (Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny, C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 58).
- 228 Pentru acești judecători, faptul de a nu fi expuși unor proceduri sau unor sancțiuni disciplinare pentru exercitarea unei asemenea opțiuni de a sesiza Curtea, care este de competența lor exclusivă, constituie, de altfel, o garanție inherentă a independenței lor, independență care este în special esențială pentru buna funcționare a sistemului de cooperare judiciară constituit de mecanismul trimiterii preliminare prevăzut la articolul 267 TFUE (Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny, C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 229 În speță, trebuie amintit că rezultă deja din analiza care a determinat Curtea să admită prima critică formulată de Comisie că definițiile abaterii disciplinare cuprinse la articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și la articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă nu îndeplinesc cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, întrucât induc riscul ca regimul disciplinar în cauză să fie utilizat pentru a exercita asupra judecătorilor instanțelor poloneze de drept comun presiuni și un efect disuasiv care pot influența conținutul hotărârilor judecătorești pe care aceștia sunt chemați să le pronunțe.
- 230 Or, un astfel de risc se referă și la deciziile prin care o instanță națională este chemată să aleagă să își exercite posibilitatea prevăzută la articolul 267 TFUE de a adresa Curții o cerere de decizie preliminară sau, după caz, de a se conforma obligației sale de a formula o asemenea cerere de decizie preliminară în temeiul acestei dispoziții.

- 231 Astfel, după cum atestă exemplele evidențiate de Comisie și menționate în special la punctele 117, 118 și 125 din prezenta hotărâre, practica inițiată de agentul disciplinar confirmă că un asemenea risc s-a materializat deja, prin deschiderea unor anchete privind deciziile prin care instanțele poloneze de drept comun au adresat Curții întrebări preliminare, anchete care au inclus printre altele audierea judecătorilor în cauză și trimiterea către aceștia a unor chestionare referitoare la problema dacă trimiterile preliminare astfel formulate puteau da naștere unor abateri disciplinare.
- 232 În plus, trebuie constatat că, în apărarea sa, Republica Polonă s-a limitat să minimizeze importanța unor astfel de practici, susținând în special că anchetele în cauză nu au fost efectuate de către instanțele disciplinare înseși, ci de către agenți disciplinari, că trebuie să se facă distincție între etapa de anchetă și cea referitoare la procedura disciplinară propriu-zisă, că aceleași anchete au fost între timp închise și că, în plus, ele au vizat mai degrabă împrejurările adoptării deciziilor de trimitere în cauză și comportamentul judecătorilor respectivi cu această ocazie, iar nu deciziile înseși.
- 233 Or, trebuie amintit în această privință, pe de o parte, că respectarea strictă a obligațiilor care decurg pentru un stat membru din dispozițiile articolului 267 TFUE este obligatorie pentru toate autoritățile statului și, prin urmare, în special pentru un organ care, precum agentul disciplinar, este însărcinat cu desfășurarea, dacă este cazul sub autoritatea ministrului justiției, a procedurilor disciplinare care pot fi inițiate împotriva judecătorilor. Pe de altă parte, după cum au susținut Comisia și statele membre care au intervenit în susținerea concluziilor acestei instituții, simplul fapt că agentul disciplinar întreprinde anchete în condițiile menționate la punctul 231 din prezenta hotărâre este suficient pentru a concretiza riscul de presiuni și de efect disuasiv menționat la punctul 229 din aceeași hotărâre și pentru a aduce atingere independenței judecătorilor care fac obiectul acestor anchete.
- 234 Rezultă că trebuie primită cea de a cincea critică, potrivit căreia Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE prin faptul că a permis ca dreptul instanțelor de a adresa Curții cereri de decizie preliminară să fie limitat de posibilitatea de a iniția o procedură disciplinară.
- 235 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se constate că:
- prin faptul că nu a garantat independența și imparțialitatea Camerei disciplinare, care este competentă să controleze deciziile pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor (articolul 3 punctul 5, articolul 27 și articolul 73 alineatul 1 din noua Lege privind Curtea Supremă coroborate cu articolul 9a din Legea privind KRS);
 - prin faptul că a permis ca conținutul hotărârilor judecătorești să poată fi calificat drept abatere disciplinară în ceea ce îi privește pe judecătorii instanțelor de drept comun (articolul 107 alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun și articolul 97 alineatele 1 și 3 din noua Lege privind Curtea Supremă);
 - prin faptul că a conferit președintelui Camerei disciplinare puterea discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă în primul grad de jurisdicție în cauzele referitoare la judecătorii instanțelor de drept comun (articolul 110 alineatul 3 și articolul 114 alineatul 7 din Legea privind instanțele de drept comun) și, în consecință, nu a garantat examinarea cauzelor disciplinare de către o instanță „instituită prin lege” și

- prin faptul că nu a garantat că cauzele disciplinare împotriva judecătorilor instanțelor de drept comun sunt examinate într-un termen rezonabil (articolul 112b alineatul 5 a doua teză din această lege), precum și prin faptul că a prevăzut că actele legate de numirea unui apărător și de asumarea apărării de către acesta din urmă nu au efect suspensiv asupra desfășurării procedurii disciplinare (articolul 113a din legea menționată) și că instanța disciplinară desfășoară procedura chiar și în absența justificată a judecătorului care face obiectul procedurii, informat, sau a apărătorului acestuia (articolul 115a alineatul 3 din aceeași lege) și, în consecință, prin faptul că nu a asigurat respectarea dreptului la apărare al judecătorilor de la instanțele de drept comun care fac obiectul procedurii,

Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE

și că:

prin faptul că a permis ca dreptul instanțelor de a sesiza Curtea cu cereri de decizie preliminară să fie limitat de posibilitatea inițierii unei proceduri disciplinare, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 236 În temeiul articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Polone la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Polonă a căzut în pretenții, aceasta trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor aferente procedurii privind măsurile provizorii.
- 237 În conformitate cu articolul 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Regatul Țărilor de Jos, Republica Finlanda și Regatul Suediei suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) – Prin faptul că nu a garantat independența și imparțialitatea Izba Dyscyplinarna (Camera disciplinară) a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia), care este competentă să controleze deciziile pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor [articolul 3 punctul 5, articolul 27 și articolul 73 alineatul 1 din ustawa o Sądzie Najwyższym (Legea privind Curtea Supremă) din 8 decembrie 2017, în versiunea sa consolidată, astfel cum a fost publicată în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (poziția 825), coroborate cu articolul 9a din ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (Legea privind Consiliul Național al Magistraturii) din 12 mai 2011, astfel cum a fost modificată prin ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Legea de modificare a Legii privind Consiliul Național al Magistraturii și a altor legi) din 8 decembrie 2017];

– prin faptul că a permis ca conținutul hotărârilor judecătorești să poată fi calificat drept abatere disciplinară în ceea ce îi privește pe judecătorii instanțelor de drept comun [articolul 107 alineatul 1 din ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Legea privind organizarea instanțelor de drept comun) din 27 iulie 2001, în versiunea

rezultată în urma modificărilor succesive publicate în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (pozițiile 52, 55, 60, 125, 1469 și 1495), și articolul 97 alineatele 1 și 3 din Legea privind Curtea Supremă, în versiunea sa consolidată, astfel cum a fost publicată în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (poziția 825)];

– prin faptul că a conferit președintelui Izba Dyscyplinarna (Camera disciplinară) din cadrul Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) puterea discreționară de a desemna instanța disciplinară competentă în primul grad de jurisdicție în cauzele referitoare la judecătoria instanțelor de drept comun [articolul 110 alineatul 3 și articolul 114 alineatul 7 din Legea privind organizarea instanțelor de drept comun, în versiunea rezultată în urma modificărilor succesive publicate în *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* din anul 2019 (pozițiile 52, 55, 60, 125, 1469 și 1495)] și, în consecință, nu a garantat examinarea cauzelor disciplinare de către o instanță „instituită prin lege” și

– prin faptul că nu a garantat că cauzele disciplinare împotriva judecătorilor instanțelor de drept comun sunt examinate într-un termen rezonabil (articolul 112b alineatul 5 a doua teză din această lege), precum și prin faptul că a prevăzut că actele legate de numirea unui apărător și de asumarea apărării de către acesta din urmă nu au efect suspensiv asupra desfășurării procedurii disciplinare (articolul 113a din legea menționată) și că instanța disciplinară desfășoară procedura chiar și în absența justificată a judecătorului care face obiectul procedurii, informat, sau a apărătorului acestuia (articolul 115a alineatul 3 din aceeași lege) și, în consecință, prin faptul că nu a asigurat respectarea dreptului la apărare al judecătorilor de la instanțele de drept comun care fac obiectul procedurii,

Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

- 2) Prin faptul că a permis ca dreptul instanțelor de a sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu cereri de decizie preliminară să fie limitat de posibilitatea inițierii unei proceduri disciplinare, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE.
- 3) Republica Polonă este obligată să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană, inclusiv cele aferente procedurii privind măsurile provizorii.
- 4) Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Regatul Țărilor de Jos, Republica Finlanda și Regatul Suediei suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături